

OSA II / III
Haastattelut

, keräily, katsominen, tietäminen,

MAISTERIN OPINNÄYTTEEN
TUTKIELMA

Milla Toukkari

2015

OSA II

Sisällysluettelo

1 Kollaasista Niina Lehtonen-Braunin kanssa

1.1 Keskustelutilanne	5
1.2 Tiivistelmä ja tulkinta	7
I Kollaasin rajattomuus ja halu muistaa	7
II Kollaasi ja muisto	8
III Mitä kollaasi itse asiassa on? Mitä se representoi?	9
IV Konkretiaa: kollaasin metodi venyy aiheisiin	10
V Kollaasin poliittisia ulottuvuuksia	13

2 Kollaasista Marja Viitahuhdan kanssa

2.1 Sähköpostikysymykset	14
2.2 Haastattelu-keskustelu	19
I Epäeheys varhaisromantiikan perintönä	19
II Pyrkimyksiä	20
III Tarinankerronta, tottumus, kollaasi	21
IV Valokuva johti kollaasiin	24
V Materiaalivalinnoista	24
VI Muistin materiaalisuus	26
VII Kollaasin poliittisuus ja taiteilijan ihmetys	27

1.1 Keskustelutilanne

6.8.2014 tapasin taiteilija Niina Lehtonen-Braunin tämän kotona Prenzlauer Bergissä, Berliinissä. Olin ottanut häneen yhteyttä hieman aikaisemmin, ja kysynyt häntä osallistumaan lopputyöhöni informanttina kollaasitaiteilijan ominaisuudessa:

from: Milla T <milla.toukkari@gmail.com>
to: info@niina-lehtonen-braun.com
date: Fri, Jul 25, 2014 at 12:57 PM
subject: Haastattelu / keskustelu kollaasin käytöstä ja merkityksistä

Hei,

olen toisen vuoden maisteriopiskelija Taideyliopiston kuvataideakatemiasta, ja teen kollaasiin ja dekonstruktioon keskittyvää lopputyötäni tällä hetkellä koulun residenssissä täällä Berliinissä. Ennen lähtöäni Suomesta näin galleria Sinnessä olevan näyttelysi, ja hurmaannuin kollaaseistasi. Lähestyn sinua nyt kysyäkseni, olisitko halukas haastatteluun/keskusteluun tavastasi käyttää kollaasia työskentelyssäsi, sen merkityksistä ja mahdollisuuksista?

Oma lopputyöni on vielä hyvin alkuvaiheessa, mutta hahmotan itse työskentelyäni erityisesti kollaasin käsitteen kautta. Yksi luku työn kirjallisessa osassa tulee käsittelemään yleistä ja yksityistä määritelmää/määrittämättömyyttä kollaasille menetelmänä, jossa sisältö ja muoto yhdistyy. Haastattelu tukisi todennäköisimmin mitä parhaiten pyrkimystäni saada kollaasista ote myös jollain muulla keinolla kuin pelkällä historiallisen katsauksen kirjoittamisella.

Olen Berliinissä 10.8. asti. Jos sinua kiinnostaa tämä ehdotukseni keskustelevalle haastattelulle, olisin hyvin kiitollinen! Minut saa parhaiten kiinni sähköpostitse tai allaolevasta puhelinnumerosta.

Ystävällisin terveisin,
- Milla Toukkari

1 Kollaasista Niina Lehtonen-Braunin kanssa

Lehtonen-Braun suostui nauhoitettuun keskusteluun, ja tapasimme klo 16 hänen talonsa sisäpihan puutarhassa. Olin aikaisemmin lähettänyt taiteilijalle kysymyk-

siä ja keskustelun mahdollisia teemoja, joiden tarkoitus oli herkistää meidät kummatkin aiheeseen.

* * * * *

Minkä takia aloit tekemään kollaaseja?

Mitä kollaasi, tai montaasi, tarkoittaa sinulle?

* miten sen sisältämä ilmaisu eroaa esimerkiksi performansseista, videoista, maalauksista?

Ymmärsin, että Kerber Verlagin kustantamassa Mother Said -julkaisussa keräsit ihmisiltä muistoja siitä, miten heitä on lapsina neuvottu. Minusta vaikuttaa, että kollaasin ja muiston välillä on erityinen suhde, jossa muisto sisältönä ja kollaasi muotona tuntuvat sopivan erityisen hyvin yhteen. Oletko samaa mieltä? Miten luonnehtisit tätä suhdetta?

Kollaasin materiaalisuudesta: miksi maalaus ei riitä, tai valokuva? Miksi niitä yhdistetään? Mitä se on se jokin lisää, joka syntyy tästä yhdistämisestä, minkä vuoksi kollaaseja ei voi palauttaa valokuviksi ja maalauksiksi osiensa mukaan?

Onko sinulla jotain tiettyä metodologia kollaasien rakentamiseen? Miten aloitat kollaasin?

* Miten kuvat ja tekstit suodattuvat yhteen?

* Kollaasin eleet: leikkaaminen, repiminen, poistaminen, peittäminen, repiminen. Onko näillä tiettyä merkitystä sinulle?

Kuinka poliittinen taidemuoto kollaasi on? (Tähän kysymykseen on nyt sisäänrakennettu oletus kollaasin, ja taiteen, poliittisuudesta. Oletko samaa mieltä?)

* * * * *

Sähköpostitin kysymykset ylläolevassa muodossa, ja keskustelumme eteni pitkälti niiden varassa, eikä taiteilijan aloitteesta puhe poikennut niistä merkittävästi. Litteroin haastattelun tietokoneellani tallentamastani ääni- ja videotiedostosta, jonka kokonaiskesto on tunti ja puoli-toista minuuttia, ja josta myös luvun alussa esittämäni kuvakaappaukset ovat peräisin.

Noin kahden viikon mittaisen litterointiurakan päätteeksi aloitin tekstin analysoinnin, jonka myötä myös seuraava tiivistelmä syntyi. Tämän tekstin kautta aloin kirjoittaa auki omaa suhdettani kollaasiin sekä pohtia

sen määritelmää minulle. Haastattelu-keskustelu toimi minulle siis tiedonkeruun lähteenä ja sellaisena taustana, jota vasten omat ajatukseni kollaasista saattoivat alkaa hahmottua.

Tavoitteenani on siis esittää joitain vakiintuneen taiteilijan tekemiä huomioita ja väittämiä kollaaseista, ja pohtia niiden pätevyyttä omassa työskentelyssäni. Tavoitteenani ei ole tuottaa kattavaa kuvaa suomalaisesta kollaasitaiteesta ja kollaasin merkityksistä 2010-luvulla vaan ennemminkin pohtia omaa mahdollista paikkaani siinä jo taidekentällä toimivan taiteilijan kautta.

1.2 Tiivistelmä ja tulkinta

I Kollaasin rajattomuus ja halu muistaa

Kollaasin rajattomuus johtaa sallivuuteen ja avoimuuteen. Tämä tuntuu muokkautuvan ensimmäiseksi väitteiksi, jotka keskustelussamme tiivistyy kollaasin luonteesta. Kollaaseissa “ei ole oikeaa tai väärää”, niin kuin Niina Lehtonen-Braun muotoili haastattelumme alkupuolella. Rajattomuus voi hänellä tarkoittaa muun muassa mahdollisuutta yhdistellä vapaasti elementtejä eri taiteenlajeista – valokuvia performansseista, piirustusta, maalausta ja tekstimuodossa kerättyjä lausahduksia.

Lehtonen-Braun totesi myös, että hän kokee kollaasin olevan kuvataiteen ja esitystaiteen välissä, ja tämä rajapinta tarjoaa matalan kynnyksen käynnin kumpaankin maailmaan. Hän kuvailee omaa tapaansa tehdä taidetta käyttäen erilaisia rajattomuuden kuvauksia, jotka minusta vaikuttavat pyrkivän lopulta taiteen ja elämän limittymiseen:

Tavallaan ku mä tykkään olla siinä tekemisen prosessissa aina, tai se sopii paremmin niinku et se ei katkee, et mä oon niin, koska niihin kollaaseihin mä voin löytää, sen, ehkä se on se et - - Vaik niinku et, et vaik et se vois syntyä niinku tästä [*nyppäisee maasta voikukanlehden*]. Tai emmä osaa selittää - - Ehkä se on lähellä sitä elämän hetkeä, siin on ainakin se mahdollisuus

Lehtonen-Braunin useaan otteeseen esilletuoma pyrkimys taiteen ja elämän lomittumiseen yhdistyy minun mielessäni vahvasti dadaisteihin, jotka korostivat näiden yhteenkuuluvuutta, ja tähtäsivät mullistavissa ja taiteen raja-aitoja kaataneissa taide-teoissaan näiden uudelleen yhdistämiseen (Kelly 2014, 250-1). Lehtonen-Braunin dadaismin mukainen filosofia ei ole välttämättä harkittua ja tiedotettua, sillä vuosia on kulunut, ja lyhytkestoisen liikkeen purot virtaavat myös moniin merkittäviin 1900-luvun taidesuuntauksiin ja niiden jälkeiseen postmoderniin asti (ibid. 150).

Keskustellessamme kollaasin materiaalisuudesta kysyin kollaasin erityisluonteesta: miksi yksinään maalaus tai valokuva ei tunnu riittävän? Mitä voisi olla se, joka nousee näiden yhdistelmässä fyysisiä osiaan suuremmaksi? Lehtonen-Braun pohti, että hänen kohdallaan kyse on ehkä rakkaudesta erilaisiin materiaaleihin, ja kollaasi antaa ainutlaatuisen vapauden hyödyntää niitä ilman rajoja ja pakotteita. Hän demonstroi tätä kotitalonsa puutarhassa nyppäämällä voikukanlehden maasta. Eri lähteistä peräisin olevien fyysisten sirpaleiden avulla hänen ei tarvitse “vaan yrittää maalata tai piirtää”; kollaasin kautta voidaan teokseen tuoda jotain *suoraan*, mikä muuten pitäisi toisintaa.

Tulkittessani tätä ilmestyvää väitettä eteenpäin voisin jatkaa, että kollaasin avulla voi välttää toisintamisen - jälleen yhden uuden käänösprosessin - ja päästä käsiksi muistamiseen suuremmin. Toisin sanoen kollaasin rajattomuus ja rajaamattomuus tiettyihin materiaaleihin mahdollistaa erityisen tarkan menneen kokemuksen toisinnon. Tunnistan omasta työskentelystäni juuri tämän pyrkimyksen, ja sama tuntuu vaikuttavan myös Lehtonen-Braunin taiteeseen. Tämän uskallan päätellä siitä, miten hän perustelee piirtämistä ja maalaamista osana kollaasejaan:

Oon mä oon vähän koettanu ottaa takas sitä piirustus- ja maalauselementtiä ku kyl mä koen et siitä viel kans välittyy se mun kädenjälki, et se yhdistettynä kollaasiin on se mun, ää, välittää sit kaikista parhaiten sen mun kokemuksen - -

Niin kuin Lehtonen-Braunille, myös minulle menneet kokemukset ovat taiteen materiaalia, ja pyrkimykseni niiden tavoittamiseen vaatii juuri muistamisen tutkimista. Pyrin usein välittämään tunnetilan, eri aisteihin tallentuneen muiston sirpaleen jostain menneisyydestä, jostain ajanhetkestä tai -pätkästä, jossa tuntuu tiivistyvän jotain oleellista. Käänän hapuilua visuaaliseen muotoon, ja tämä prosessi sisältää hyväksynnän siitä, että kaikki aistidata ei tule mitenkään uudelleen toisintettua teoksessani. Tämä alkuperäisen tavoittamisen mahdottomuus on osa prosessia, ja vaikka otan pyrkimyksen vakavissani, koetan samalla päästää siitä irti.

Tällainen kaksoispyrkimyksen hyväksyminen on mahdollinen, sillä tunnetila ja häilyvä, tavoittamaton sisältö on kuitenkin vain osa työskentelyä: se näyttää työskentelylle suunnan ja toimii motivaationa aloittamiselle. Vähintään yhtä tärkeä on kuitenkin juuri tuo hapuilun prosessi, jonka käyn lävitse kohdetta – muistoa – tavoitellessani. Selaan arkistoani, katson, nostan esiin, hylkään, hyväksyn – vertailen mieleni haamua ja vaikutelmaa, jonka tuottamani materiaali antaa. Vastaavuu- den ilmestyttyä etenen leikkaamaan ja liimaamaan.

Lehtonen-Braun kuvailee työskentelyään samansuuntaisesti: eri laatikoihin assosiatiivisesti lajitellun, valtavan kuvamateriaalin keskellä hän ”alkaa seikkailla”. Tästä etsimisestä, löytämisestä ja järjestämisestä alkaa vähitellen syntyä teos. Täten uskaltaisin todeta, että kollaasi toimii meillä kummallakin menneen kokemuksen rekonstruktiona tavalla, joka ei esitä pelkästään tekijänsä muistelun kohdetta vaan myös hänen sisäisen maailmansa, tapansa muistaa, käsittää, ymmärtää, unohtaa.

II Kollaasi ja muisto¹

Minulle kollaasin prosessi on muistojen ja kokemusten käsittelyä, paikalleen laittamista, hyväksymistä ja hylkäämistä. Se on ymmärryksen muodostamista tutkimalla sitä, miten muistan: kertomalla jotain tarinaa ja samalla kyseenalaistamalla sitä.

Ymmärtäminen on sidoksissa menneisyyden käsittelyyn ja paikalleen asetteluun, järjestykseen laittamiseen. Lehtonen-Braun kertoo aikaisemmin harmitelleensa sitä, kuinka hän on menneisyydessä vellova ihminen, mikä ei ole hänen mukaansa ollenkaan linjassa nykyihmisen dynaamisuuden ja tehokkuuden vaatimuksen kanssa. Toisaalta, kuten hänen ystävänsä oli todennut, *tulevaisuuteen ei voi palata* – tulevaisuudesta ei voi oppia, ja ainoastaan eteenpäin katsomalla on vaikea ymmärtää menneitä valintoja. Kysyessäni häneltä muiston ja kollaasin välisen suhteen erityislaatuisuudesta taiteilija reagoi suorastaan ilahtuen: hän piti ajatusta hyvin mielenkiintoisena, vaikkei ollut tullut sitä aikaisemmin itse nimenneeksi.

Lehtonen-Braun kuvaili tarvettaan muistaa ja kerätä muistoja, järjestellä ja arkistoida elämäänsä. Hän nosti omasta työskentelystään sekä muotoon että sisältöön liittyviä esimerkkejä, jotka tukevat esittämäni väitettä: Niin sanottujen aitojen materiaalien – eli muistelun kohteessa läsnä olleiden elementtien – mukaan ottaminen kollaasiin todistaa muistojen ja kollaasin luontevasta suhteesta. Esimerkiksi hiuksen, ripsen, tietyn paperin- tai kankaanpalasen oma fyysisyys voi välittää muiston sisällön tai osan siitä. Ne voivat sitoa muiston tapahtumapaikan ja kollaasin katsomiskontekstin yhdeksi ymmärtämisen eleeksi².

¹ Elokuussa 2014 puhuin ja kyselin vielä muistoista. En ollut vielä täysin saanut otetta Kuvaan kevään oivalluksesta, jonka ytimessä oli muistamisen tutkiminen.

² Onko tässä ehkä kyse bartheslaisittain referenssin emanaatiosta (Barthes 1985, 86)? Katso OSA III, sivu 17.

1 Kollaasista Niina Lehtonen-Braunin kanssa

Myös kollaasin työstämisen muoto jäljittelee muistelun muotoa. Taiteilija kertoo työskentelyprosessistaan varsin yksityiskohtaisesti: hän kerää materiaalia, jota hän luokittelee, järjestee ja arkistoi työhuoneellaan. Hänellä on laatikoittain aineistoa, jotka on järjestetty eri teemojen alle vapaan, henkilökohtaisen assosioinnin mukaisesti. Kollaasien työstäminen vaatii täten ei ainoastaan herkkyyttä omille menneille kokemuksille vaan myös oman kuva-aineiston hallitsemista. Samoin kuin yksittäistä muistoa kaivetaan vähitellen esiin, sen visuaalista representaatiota etsitään laatikoista, työhuoneelta, maailmasta, sirpale kerrallaan. Materiaalinen ympäristö muokkautuu muistin allegoriaksi.

Lehtonen-Braun huomautti minulle myös, kuinka hänestä muiston etsimisen ja talteen keräämisen prosessi vaatii ”- tavallaan jotain sellaista putoamista - jollekin toiselle - ajattelun tasolle, tai mielen - Kollaasi musta tukee sitä prosessia.” Tietyntylaiseen flow-tilaan pääseminen on hyvin henkilökohtaista, ja eri ihmisillä erilaiset ärsykkeet edistävät tätä. Vaikuttaa olevan kuitenkin mahdollista, että kollaasien vaatima järjestelyn, kaivamisen, valitsemisen, leikkaamisen ja talteenlaittamisen prosessi alistaa tälle, sillä jaan Lehtonen-Braunin kokemuksen tässäkin asiassa: syväpainografiikan vedostamisen lisäksi paperikollaasien tekeminen on minulle niitä harvoja keinoja päästä siihen mystilliseen ja ajattomaan työskentelyn tilaan.

III Mitä kollaasi itse asiassa on? Mitä se representoi?

Tällä hetkellä (elokuu 2014 – tammikuu 2015) olen sitä mieltä, että minulle kollaasi on oman menneen kokemukseni mahdollisimman uskollista, tarkkaa, aitoa ja peittelemätöntä etsimistä, ilmaisua ja välittämistä. *Mahdollisimman tarkka* ei tarkoita minulle vain pyrkimystä osuvaan ilmaisuun kollaaseja tehdessäni vaan juuri kollaasin mahdollistamaa kaikkein totuudellisinta ilmaisua. Keskustelimme Lehtonen-Braunin kanssa hieman tästä kollaasin erityislaatuudesta, sen kyvystä välittää se, mikä välityksen kohteena on, ja tehdä se niin suoraan ja pienellä määrällä kompromisseja kuin mahdollista. Kysyin häneltä, mikä saattaa olla se jokin lisä, jonka tulee kollaasiin, mutta jota ei ole vielä sen lähdemateriaalissa (maalauksissa, valokuvissa, esineissä, piirustuksissa, lehtileikkeissä) sellaisenaan. Taiteilija vastasi tähän useassakin otteessa keskustelua kuvailemalla itseään materiaalinen rakastajaksi:

Emmä tiedä onkse sit jotain sellaista materiarakkautta, tai siis materiaalinen rakkautta. Erilaisten, mä tykkään tosi paljon - - kasvielementtejä keräilen. Ja kaikenlaisia tikkuja ja lehtiä ja kukkia. Ja toisaalta, just niinku hiuksia. Tai. Kylhän sä voit tuoda niinku elävää. Jotain niinku, orgaanista materiaalia siihen tai vaik kangasta. Emmä tiiä. Se on vaan joku, ehkä mä liitän, ehkä mä ajattelen - - mä oon aika semmonen niinku erilaisten materiaalien rakastaja. Et ehkä se on se mikä houkuttelee. Koska emmä, ja sit on kiva saada just se siihen työhön. Eikä vaan yrittää maalata tai piirtää - -

Kollaasin kautta voidaan siis tuoda teokseen jotain, mikä muuten pitäisi toisintaa. Kollaasin avulla voi jollain lailla välttää toisintamisen, jälleen yhden uuden käänösprosessin, ja päästä käsiksi kokemukseen ja muistoon suoremmin. Myös Christine Poggi (Kelly 2014, 87) huomauttaa, että ennemmin kuin näitä hiuksia ja kankaanpalasia käsiteltäisiin siruina todellisuudesta, niitä voisi kuvailla jo valmiiksi kiertävinä kulttuurisina merkkeinä. Olisiko kollaasi sitten tarkoin ja tosin ilmaisumuoto juuri siinä mielessä, että se viittaa johonkin jo valmiiksi jakamaamme?

Just se *Nämä asiat muistuttavat minua sinusta*. Siin on must kivaa se tavallaan et siin ei oo mitään loppumista, et sä voit ottaa täst maailmasta mitä vaan, tavallaan, ja sit varmaan osan niinku piirtää, osan valokuvaa, toiset sä voit ottaa niinku konkreettisesti - - Mut se projekti nyt ainakin liittyy muistamiseen.

1 Kollaasista Niina Lehtonen-Braunin kanssa

Ja mun mielestä niinku - - Ehkä myös, niinku, se on myös asioiden arkistointia, tai kasassa pitämistä tai keräämistä. Semmost niinku, oman elämän lajittelua ja tutkimista ja inventaariota. - - Kyl mulla selvästi on joku halu, et se taide ja se elämä on niinku sisäkkäin, ja limikkäin ja yhdessä, ja tavallaan yks asia. Ja kollaasi on ehkä sit tullu, yheks pääilmasukeinoks, koska se sopii tekniikkana.

Valokuvat, piirustukset ja objets trouves ovat apuvälineitä menneen esiinhoukuttelemiseen, ja ne voivat täydentää kollaasia, joka taas on muistamisen rekonstruktio, uudelleenkoonti. Piirustuksen käyttäminen kollaasissa on samankaltainen ele kuin valokuvan – ne kummatkin kääntelevät ja kaivelevat muistoa, mutta ollessaan välttämättä vain osa sitä, säilyttävät etäisyyden. Lopullinen kollaasi taas pyrkii tekemään uudelleen todelliseksi sen, joka on kadonnut: muistamisen aktin.

Pyrin kollaasieni kautta välittämään kokemuksiä siitä, miten ylipäättänsä olen maailmassa: miten asiat ilmenevät minulle ja miten mieleni toimii asioita käsitellessään. Tämä *rakentuu* sisään kollaasiin: ne eleet, joiden avulla muistoa kaivellaan, kertovat siitä, mikä on minulle luonteva ilmaisu ja representoinnin tapa. Ennemmin kuin ne kertoisivat siitä, *mitä* muistan, ne ehkä kertovatkin sen, *miten* muistan. Kollaasi on siis ajatteluprosessin kuva, ja lausueessaan tämän ääneen, se myöntää, että taide ei ole sitä, mitä se representoi. Tämä myönnytys oli selvästi esillä Picasson asenteessa taiteilijana, ja se epäilemättä siirtyi hänen työskentelystään tuleville kollaasin tekijöille (Kelly, 2014, 86 & 88).

IV Konkretiaa: kollaasin metodi venyy aiheisiin

Lehtonen-Braun perustelee kollaasin valintaa yhdeksi päävälineistään sillä, että se ei vaadi tekijältään paljon, jolloin siihen voi ryhtyä melkein milloin vain, missä vain. Sen voi aloittaa ilman että raivaa aikaa työhuoneelle menemistä varten, ja sen voi aloittaa tilanteessa, jossa muut projektit eivät tunnu etenevän. Täten kollaasi ei ole lähempänä elämän hetkeä ainoastaan materiaaliensa vaan myös prosessinsa kautta. Se on potentiaalisesti läsnä lähes kaikissa tilanteissa.

Kysyessäni kollaasin työstämismetodista Lehtonen-Braun kuvaa prosessiansa ehdottoman assosiativiseksi. Tämä pätee erinomaisesti myös omaan työskentelyyni: rajattuani ensin tietyn materiaalin ja muodostettuani teokseni ydinajatuksen – joka tosin päivittyy ja muuttuu prosessin edetessä – itse kollaasin työstäminen, koostaminen, etenee tiedostamisen raja-alueella nopeiden impulssien varassa. Sommittelen materiaalia toisaalta kuvien muodollisten piirteiden perusteella, mutta kuitenkin aina reflektoiden niitä vasten muistoa, jota yritän tavoittaa. Hatara menneisyyden tapahtuma, olotila tai tunnelma alkaa piirtyä siis hyvin vaistonvaraisen vertailun varaan: vastaako muiston tunne tämän kuvan herättämää tunnetta?

Assosiativinen kollaasin työstäjä aloittaa työskentelyn kauan ennen kuin hän poimii sakset, paperiveitsen tai lasso-työkalun: kuvan tekeminen on Lehtonen-Braunin mukaan sidoksissa siihen materiaaliin, jonka hän tietää ja muistaa olevan työhuoneella. Myös minulle tällaiseen metodiin sisältyvät vaiheet ovat tärkeitä: kuvien ottaminen tai niihin perinpohjaisesti tutustuminen, eli oikeastaan menneiden kokemusten keräily, aloittaa prosessin. Tämän vuoksi kollaasin tekeminen on läsnä jatkuvasti, kaikkialla. Keräilyä myöhemmin tapahtuva muistojen haravointi ja lajittelu, arkistointi ja perkaus, edesauttavat ajattelua ja tähtäävät työskentelyni ehkä perimmäiseen motivaatioon: ymmärryksen lisääntymiseen.

Keskustelimme myös kollaasin metodista fyysisinä eleinä:

1 Kollaasista Niina Lehtonen-Braunin kanssa

MT: *Mä mietin tosta - - metodia niinku et. Et. Onks sul jotain sellasta et miten sä alat tekee kollaasia, ja, miten se lähtee niinku liikkeelle, toisaalta sä sanoit siitä et se on niinku jatkumoo. Ja, toinen mikä mulle tuli mieleen, tai oon täs miettiny viimeaikoina et ku kollaasissa on kuitenkin tiettyjä sellasia eleitä, tai ehkä jopa sanastoa, tai mä nään ne ehkä vähän niinku, et niil on niinku sellasia tiettyjä tosi ladattuja merkityksiä, et onks se niinku leikattu. Vai revitty, ja onks joku otettu pois, vai onks se lisätty päälle. Ni et onks sulla jotain vakiintuneita merkityksiä niille, tai jotain tapoja miten sä käytät niitä eleitä tai - -*

NLB: No on mul varmaan niitä, mut mä en ite niit niin nää, et mul on niinku, no, vaan, miten mä toimin nykyään, niin – ja se riippuu myös siitä että jos mä teen jotain aihetta tai jos mul on vaik niinku vaikka tilaustyö, tai niinku nyt mä voin tehdä mun ystävän levynkannen, ni sit mä ehkä otan mun kaikesta materiaalista, kerään sen mikä mulla vaan assosioituu siihen mitä mä haluan tehdä. Ja sit mä alan leikkiä niillä. Mut yleensä mul on erilaisia pahvilaatikoita, ja täl hetkel mul oli esimerkiksi, siis, tai yleensä niinku mun viimesimmässä työprosessissa, yks oli mis oli kaikki päät ja sit toises oli kaikki luonto, ja kolmannessa oli - - niit oli erilaisia, ja ne oli niinku vaan mun omaa logiikkaa. Ja sit oli sanat erikseen. Ja sit mä niinku seikkailee - - sit mä niinku järjestelen niitä mun työhuoneella, tai sit niinku mä tiesin et ainaku mul osu käteen – mul on siis aika paljon materiaalia työhuoneella – Et tää on sitä yhtä sarjaa, sit mul on sellanen pahvilaatikko et ne menee sinne. Ja sitte mul oli yks sarja liittyy pelkoihin niin sit se pelko-matsku meni sinne. Ja sit niinku, se mitä mä työstin sillä hetkellä ni sit mä etsiskelin niistä laatikoista. Sit mul on tosi paljon sitä että mä leikkaan noi naamat pois. Ja se toistuu mul ihan hirveesti - -

Lehtonen-Braun kuvailee myöhemmin, kuinka hänellä kollaasien tekemistä sävyttää lievä pakon-omaisuus ja toisto. Nämä eleet kertovat mahdollisesti rituaalinomaisesta haltioitumisesta prosessissa, joka sulkee ulkopuoliset virikkeet tajunnan ulkopuolelle. Omaa prosessiani pohtien oletan, että tämä transsimaisuus voi toisaalta auttaa etsimään ja paikantamaan alkuperäistä kokemusta, ja tuottamaan siitä mahdollisimman toden tosinnon. Mutta toisaalta se myös voi johdattaa jonkin perimmäisen teeman tai trauman äärelle – sen käsittelyn, mikä motivoi ja ajaa omaa taiteilijuuttani eteenpäin:

Sanotaan ehkä näin et mä oon tiedostanut, mut mä en oo viel niinku tulkinnu sitä niinku, et kyl mä nyt tiedän sen et mä nyt kaikista eniten teen sitä niinku naisen kuvaa. Tai naisena olemisen kuvaa, ja siihen liittyy niinku jotain. Mä koen usein mun tekemisen sellasena, lievästi pakonomaisena, se on sitä toistoo, ja niinku munon pakko aina, tehdä ne samat leikkamisen prosessit ja niinku - - mut emmä niinku - - sit mä teen taas kuvii jos ei oo niit naamoja, ja sit mä teen kuvii jos on niit naamoja - - nyt mä teen aika monii kuvii, niit oli vain yks siellä näyttelyssä. Siin oli se naamaton nainen ja sit monia naamoja, niinku lattialla, se oli tavallaan kuva siitä taiteentekemisestä niinku et, yleensä ne myös usein suoraan liittyy johonkin henkilöön, niinku. Ne on kuvia, toisaalta, just et haluu muistaa joitain ihmisiä, elämänvarrelta tai - -

- - mä vaan niinku toistuvasti teen niinku kuvia niinku ihmisestä, tai ihmisenä olemisesta - -

Varsinkin nyt kun oli se tarvaspää-näyttely ja siin oli niinku aiheena se maalaaminen, ja mun mielestä taiteilijana oleminen, et siin mä halusin tuoda just sitä epävarmuutta ja mimmosta, jos ei oo mikään sellanen maalarimestari, vaan niinku tekee tavallaan aika epävarmalta pohjalta, mut kuitenkin vakuuttuneena siitä et haluu tehdä, sillai niinku. Niin, niin jotkut työt mulla käsittelee ihan suoraan sitä niinku, tai mul on ollu myös sellasia sarjoja, ne oli saksankielisiä, että Sinun pitää tulla älykkäämmäksi, ja sinun täytyy tulla radikaalisemmaksi ja poliittisemmaksi, ja siis kaikkee sitä mitä aina ajattelee et, tai välillä myös tulee ulkoopäin.

1 Kollaasista Niina Lehtonen-Braunin kanssa

Lehtonen-Braun luettelee taiteensa teemoiksi hyvin perustavanlaatuisia kysymyksiä: naisena ja ihmisenä olemisen sekä taiteilijuuden epävarmuuden ja selviytymisen valtavien odotusten alla. Haluaisin väittää, ettei ole täysin sattumanvaraista, että kollaasityöskentelyn väistämätön fragmentaarisuus – materiaalin keräileminen eri lähteistä, kaaoksen hallinta, henkilökohtaisen muistelun limittyminen yleiseen, jaettuunkin kuva-aineistoon – on valikoitunut ilmentämään näin eksistentiaalisia kysymyksiä. Saan myös hieman tukea Thomas P. Brockelmanilta, joka kirjoittaa seuraavaa (2001, yllä s. 11 ja alla s. 37):

Collage practices — the gathering of materials from *different* worlds into a single composition demanding a geometrically multiplying double reading of each element — call attention to the irreducible *beterogeneity* of the “postmodern condition.” But, insofar as it *does* bind these elements, *as* elements, within a kind of unifying field, the field of what Kurt Schwitters called “*Merz*” (the second syllable of the German *Commerz*), the practice of collage also resists the romanticism of pure difference.

2. On the other hand, collage does produce a kind of *ethos*, but only to the extent that it asserts the nonexistence of any ground. It establishes a set of practices that put the individual in relationship with various “worlds,” without establishing any one of them as permanent ground for the others. In other words, collage, seen in this way, is a tool for making your way in a world apparently without truth, without a map.

The lesson here is about how to live in a “world” composed of competing and interlocking worlds.

If modernity itself produces a kind of metaphysical or spiritual paralysis, then at least here is an active engagement with questions of meaning.

Omaan työskentelyyni tukeutuen väitän, että kollaasi ja montaasi auttaa inhimillisen kokemuksen näkyväksi tulemista. Välittäjänä menneisyyden kokemuksen ja tulevaisuuden visuaalisen ilmentymisen välillä on kuitenkin muisti, tuo välttämätön käännoistyökalu, joka purkaa muiston koodin kuvaksi. Salauksen purkamisessa tapahtuu kuitenkin aina glitchejä ja siksi lopputulos, kollaasi, ei ole koskaan täydellinen bittikarttakuva.

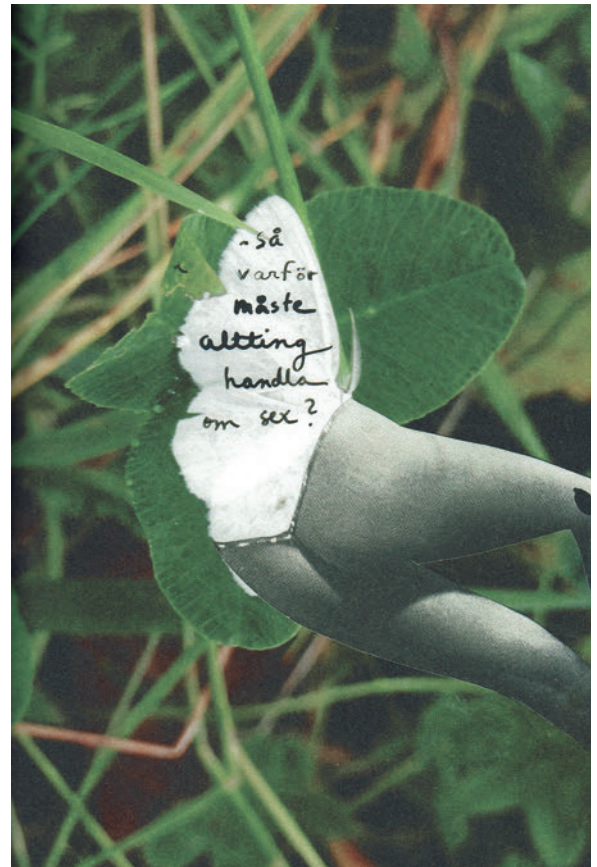
V Kollaasin poliittisia ulottuvuuksia

Keskustelun loppupuolella, puhuttuamme juuri taiteilijaan ulkopuolelta kohdistuvista odotuksista, kysyn Lehtonen-Braunilta kollaasin poliittisuudesta taka-ajatuksenani kartoittaa oman näkemykseni lisäksi myös muiden kollaasitaiteilijoiden suhdetta työskentelynsä poliittisuuteen. Lehtonen- Braun kertoo ajatelleensa asiaa viime vuosina, mutta seikka ei selvästi ole hänelle taiteensa keskiössä. Kuitenkin, *Mother Said*-kirjasta hän toteaa:

- - mä aina pelkään edelleen ja pelkäsin ku mä tein ton Mother said –kirjan et sit mut nähään vaan jonain semmosena äiti-teemoja käsittelevänä kotiäititaiteilijana, ja mä olin Tosi ilonen ku mä koin et ihmiset, varsinkin tääl Saksassa, jotkut näki sen myös poliittisena, tai niinku, tietysti ainaki tähän yhteiskuntaan vahvasti liittyvänä, tai kommenttina - - Et ne teemat voi hyvinkin nähä poliittisena. Ja mä oon ilonen jos niit nähään silleen, siis se ei oo mulle mikää, siis mä en ehkä ite sillai argumentoi sitä - -

Lehtonen-Braun on siis tyytyväinen siihen, että hänen käsittelemiänsä aiheita on nähty ja voidaan hyvin tulkita poliittisiksi ja feministisiksi, ja että hän ymmärtää ja hyväksyy tämän lukutavan. Hän kuitenkin toteaa, että “- - en ehkä ite sillai argumentoi sitä”, mutta tarjoaa tähän syyksi lähinnä sen, että hänen “- - oli vaikeeta myös se, kirjoittaa mitään, selittää omia töitä.” Kysyessäni taiteilija kuitenkin nostaa yhdeksi esimerkiksi poliittisiksi tulkittavista kollaaseistaan saksankielisiä käskylauseita sisältävän sarjan, jossa hän dokumentoi hänelle, naisille ja taiteilijoille sanottuja asioita. Lausahdukset kuten “Sinun pitää tulle poliittisemmaksi, radikaalimmaksi ja älykkäämmäksi” ovat hänelle toisaalta “sitä mitä aina ajattelee”, eli taiteilijan sisäistä monologia riittämättömyydestä, mutta samalla myös sellaista, jota “välillä myös tulee ulkoopäin”. Käskylausekollaasit ovat siis hänelle myös jotain muuta kuin vain omaa moitetta: ne esittelevät yhteiskunnan häneen naisena, taiteilijana ja äitinä kohdistavia vaateita ja paineita.

Tämän sen *mikä tulee ulkoopäin* nimeämisen ja näyttämisen kautta minä positioin omani ja muiden kollaasit poliittisiksi: jotain, joka pitää asettaa omaan maailman siten, että itse ei tuhoudu; jotain, joka saattaa olla jopa vihamielistä, mutta jota pitää ymmärtää – miten sitä käsittelee? Koettamalla nimitä sen, paljastamalla sen, näyttämällä sellaisena kuin sen kohtaa. Lopuksi myös Lehtonen-Braun toteaa: “se henkilökohtainen on myös poliittista”.

Niina Lehtonen-Braun: *Så varför måste allting handla om sex?* (2012)

Lähde: Mother Said 2013

PAINETTU TAITEILIJAN LUVALLA

////////////////////////////////////

2.1 Sähköpostikysymykset

from: Milla T <milla.toukkari@gmail.com>
to: marjamikko@hotmail.com
date: Mon, Jan 5, 2015 at 11:43 AM
subject: Kollaasikeskusteluun tammi-helmikuussa Myymälä2-galleriassa

Hei & hyvää alkanutta vuotta!

Olit puhumassa marraskuussa Kuvataideakatemialla taidegrafiikan maanantai-seminaarissa, ja tulin juttelemaan sinulle luennon jälkeen. Valmistelen siis maisterin opinnäytteeni toista osaa, joka tulee olemaan yksityisnäyttely em. galleriassa 21.1.-8.2.2015 (avajaiset 20.1., tervetuloa!). Pyysin sinua osallistumaan työhöni kollaaseja tekevän taiteilijan ominaisuudessa, ikään kuin informanttina.

Kysyin siis tuolloin 16.11. maanantaina, että haluaisitko osallistua lopputyöhöni käymällä keskustelun kanssani kollaasista. Syy, miksi kysyin sinua, on siis se, että tavoitteeni on kirjoittaa opinnäytteeni kirjalliseen osaan erilaisia näkökulmia kollaasiin (ja fotomontaasiin). Olen tehnyt jo yhden haastattelu-keskustelun Niina Lehtonen-Braunin kanssa, ja haluaisin vielä toisen nykyaikaisen taiteilijan näkökulman kollaasiin.

Eli siis: kävisikö sinulle jokin aika, jolloin voisimme juuri tuolla galleriassa keskustella kollaasista, esim. noin 2 tunnin ajan? Menetelmänäni on äänittää keskustelut ja litteroida ne, ja käyttää ainakin osia näistä litteraateista lopputyössäni. Tavoitteenani on tuottaa moniääninen kirjallinen osa, jonka kirjoittamisen kautta itse pystyisin ymmärtämään kollaasin tekemistä paremmin.

Jos sinulle edelleen käy tuo keskustelutilaisuus, niin ehdota vapaasti jotain sopivaa aikaa! Ja siis jos edelleen haluat tulla, laitan sinulle lähempänä joitain kysymyksiä ja teemoja, joista lähtien voisimme keskustella, tai ainakin aloittaa puhumisen.

Ystävällisin terveisin,
-milla (toukkari)

2 Kollaasista Marja Viitahuhtan kanssa

Taiteilija Marja Viitahuhtan suostuttua haastatteluun lähetin hänelle niin sanottuja lämmittelykysymyksiä, joita pyysin häntä miettimään etukäteen, mutta joista voisimme irtaantua itse keskustelutilanteessa. Viitahuhta vastasi näihin kysymyksiin oma-aloitteisesti jo sähköpostitse, ja minä tartuin hänen vastauksiensa helmiin ja

yllättäviin huomioihin koostaessani uusia kysymyksiä kasvokkaiakeskusteluamme varten. Alla esitän taiteilijan vastaukset toisaalta pohjustuksena tulevan keskustelun käsittelylle, toisaalta tarkkoina havaintoina ja oivallisina muotoiluina kollaasista.

from: Marja Viitahuhta <marjamikko@hotmail.com>
to: Milla T <milla.toukkari@gmail.com>
date: Thu, Jan 22, 2015 at 5:00 PM
subject: RE: Kollaasikeskusteluun tammi-helmikuussa Myymälä2-galleriassa

Moi! Sori, tää viesti meni multa ohi ja avajaiset jäi väliin. Vauvalla oli kuumetta...
Mutta vastaan jo nyt näihin kysymyksiisi lyhyesti, vaikka ehkä ajattelit että näistä vasta sitten kasvokkain jutellaan.

Koska tavataan?

1) Minkä takia aloit tekemään kollaaseja?

Löysin monta vuotta sitten kirjan, josta kiinnostuin. Se kuvasi Itävaltaa, kuvissa oli vuoria ja pieniä kyliä. Mietin sitä, miten vuoret ovat jättimäisiä muistutuksia siitä, kuinka maapallon mannerlaatat ovat liikkuneet - kuinka maisema on muodostunut. Mietin tätä myös suhteessa kansallidentiteetin muodostumiseen - kuinka kiinnitymme maisemaan. Halusin liittää kuvat yhteen, luoda illuusion eheydestä, käyttää kuvia kuin palapelin osia ja luoda yhden, näennäisen eheän maiseman, joka kattaisi koko valtion. Samalla kyse oli nationalismien hengen vastaisuudesta, siinäkin mielessä illuusion purkamisesta. Kirja oli nimeltään "Meidän Itävaltamme", se oli saksalainen julkaisu vuodelta 1938...

Päädyin työstämään kollaasiteosta vasta, kun minulla oli pieni lapsi¹ ja elokuvantekosuunnitelmat olivat eri syistä hyllyllä, odottamassa parempaa tilannetta. Kollaasiteokset olivat hitaita ja suuritöisiä, mutta niitä saattoi askarrella osissa, käsityönä, silloin kun ehti ja jaksoi.

Kollaasimaisemat, jotka olivat esillä näyttelyssäni Huuto Galleria Uudenmaankadulla loka-kuussa 2012 olivat ensimmäiset työt, jotka hahmotin kollaaseina. Silti, useat jo aiemmin toteuttamani teokset, voi hahmottaa kollaaseina: elokuvat, esitykset, valokuvat..

¹ Myös Niina Lehtonen-Braun kertoi päätyneensä kollaasiin pariin samaa kautta. Tämä on minusta kiinnostavaa: lapsettomana ja vain toisen käden tiedon avulla osaan rinnastaa pienen lapsen hoidon lähinnä johonkin erityistilaan, jossa monet tavanomaisen aikuiselämän osa-alueet ovat saavuttamattomissa. Ehkä maanpakoon tai emigroitumiseen. Siinä mielessä kollaasit

syntyvät samantyyppisissä olosuhteissa kuin avantgardistisena taidemuotona 1920-luvun dadaisteilla: he tekevät niitä maanpaossa valtavirrasta, hieman eristäytyneinä. Kollaasit sekä erottavat heidät että pitävät kiinni taidemaailmassa. On myös huomautettava, että dadaistit olivat kirjaimellisesti eturintamassa, koulumassa kulttuuristaan jotain uutta. Niin kuin äiditkin.

2) Mitä kollaasi, tai montaasi, tarkoittaa sinulle?

* miten sen sisältämä ilmaisu eroaa esimerkiksi performansseista ja videoista?

Luulen että viehtymykseni eri lähteistä peräisin olevien materiaalien (esim kuvan ja tekstin) yhdistämiseen ja kuvien paloista luotujen kuvien (muotokuvat / maisemat) liittyä haluun luoda epätyypillisiä tarinankerrontamuotoja ja epäeheitä kuvia, jotka näyttävät näennäisesti eheiltä. Haluan kuvillani ja kertomuksillani välittää kokemusta ihmisen identiteetin moninaisuudesta, muun muassa. Haluan myös yhdistämällä kuvia, tekstejä ja ääniä luoda maailmoja, joiden avulla voin välittää kokemusta, jota on muutoin vaikea välittää. Tässä mielessä kollaasi mahdollistaa intiimiyden - henkilökohtaisen kokemuksen - välittämisen teoksessa.

3) Opinnäytteeni ikäänkuin päähypoteesi on kollaasin ja muiston välinen erityinen suhde, jossa muisto sisältönä ja kollaasi muotona tuntuvat sopivan erityisen hyvin yhteen. Oletko samaa mieltä? Miten luonnehtisit tätä suhdetta¹? Voiko tällaisen suhteen löytää jostain sinun teoksestasi?

Monet teokseni yhdistävät muistamisen / nostalgian / omakohtaisen kokemuksen välittämisen sekä kollaasitekniikan. Näitä ovat esim elokuva "99 Vuotta Elämästäni" (2003), kollaasiteos "Unser Österreich" (2012), 5-kanavainen videoteos "Kivimetsä" sekä teoksen kanssa yhtäaikaan esillepantu audioteksti "Kirje Isälleni" (2006) sekä installaatio "Untold" (2006).

4) Kollaasin materiaalisuudesta: miksi valokuva ei riitä, tai edes video? Mitä se on se jokin lisää, joka syntyy monien kuvien yhteenliittämisestä? Minkä vuoksi kollaaseja ei voi palauttaa yksittäisiksi kuviksi osiensa mukaan? Vai voiko? Mikä itse asiassa sinulle määrittää kollaasin (sinun mielestäsi)?

Kollaasi on termi, jonka miellän edelleen useimmiten ensi kädessä kaksiulotteista teosta koskeväksi - tekniikka, jossa erilaisia materiaaleja ja metodeja yhdistetään samaan kuvaan. Mutta sen voi hahmottaa myös laajasti: päällekkäisvalotukset valokuvassa, digitaalisen ja analogisen yhdistämiset, liikkuvassa kuvassa eri lähteistä otettujen kuvien ja materiaalin yhdistäminen... myös esittävässä taiteessa ja tekstissä voi hyödyntää "leikkaa ja liimaa" -tekniikkaa, asioiden uudelleen toisiinsa liittämistä, erottamista, liittämistä... Kollaasi on tässä laajassa mielessä yhdistämisen taidetta². On kiehtovaa huomata, mitä tapahtuu kun esimerkiksi jokin kuva liitetään johonkin tekstiin tai mitä tapahtuu kun useita kuvia yhdistetään uudeksi yksittäiseksi kuvaksi: parhaimmillaan lopputulos samanaikaisesti häiritsee ja ilahduttaa katsojaa³.

¹ Tästä lisäkysymys haastatteluun: voitko kuvailla esille nostamissasi teoksissa, minkälainen tuo suhde kollaasiin ja muiston, välillä on? Minkälainen yhteys niillä on teoksissasi?

² Hieno muotoilu!

³ Tästä minulle tulee mieleen dadasta ammentaneet situationistit, joiden strategiaan kuului arkipäivän poeettinen mullistaminen, eli yhtäaikainen häiritä ja parantaminen.

5) Onko sinulla jotain tiettyä metodia kollaasien rakentamiseen? Miten aloitat kollaasin?

* Miten kuvat ja tekstit suodattuvat yhteen?

* Arkiston merkitys kollaasissa: mistä kollaasimateriaalisi tulee?

* Kollaasin eleet: leikkaaminen, repiminen, poistaminen, peittäminen, repiminen. Onko näillä tiettyä merkitystä sinulle?

Työskentelyni on useimmiten idealähtöistä, harvemmin materiaalista kumpuavaa. Kollaasi on kuitenkin mahdollistanut myös materiaalista lähtevän lähetsymisen. Materiaali tulee

a) autobiografiasta - omien muistojen hyödyntämisestä, niiden fikionalisoimisesta ja uudelleen kuvittelusta ja dramatisoinnista sekä niiden yhdistämisestä muuhun koettuun ja nähtyyn

b) kirpputoreilta⁴ c) yhteistyöstä: näyttelijöiden tai kollegoiden kotialbumeista, haastatte-

luista yms d) internetistä. Kuvat ja teksti suodattuvat yhteen kokeilemalla, komposition ja lausunnan⁵, katsomisen avulla. Kollaasin "eleistä" minulle leikkaaminen ja yhteenliittäminen ovat oleellisia, samoin poistaminen. Repiminen ja peittäminen eivät niinkään.

6) Kuinka poliittinen taidemuoto kollaasi on? Tähän kysymykseen on nyt sisäänrakennettu oletus kollaasin, ja taiteen, poliittisuudesta. Oletko samaa mieltä?

Viittaan kohtaan 2. Koen, että tämä on ikään kuin piilotetusti, mutta toisaalta materiaalisesti yhteiskunnallinen viesti: emme ole yksilöinä vain yhdenlaisia. Koen, että kapitalistinen maailmanjärjestys pyrkii pakottamaan yksilöt alituisen "parhaimmuuteensa" - olemaan maksimisuorittajia, eteenpäin pyrkiviä, voittoa tavoittelevia, uteliaita kuluttajia. Jokaisen tulee löytää ymmärrys omasta identiteetistään ja paikastaan yhteiskunnassa ja toimia sen mukaisesti. Tähän kuvaan ei istu inhimillisen sfäärin toinen puoli: epävarmuus, kriittisyys, epäonnistuminen, toisinajattelu tai toisin kokeminen, ylipäättään toisenlaisuus. Ajattelen, että kollaasitekniikalla luotu teos on tässä mielessä kriittinen teos, tai se VOI olla sitä⁶.

7) Mikä osa kollaasin historiassa on sinulle erityisen tärkeä ja/tai tuttu?

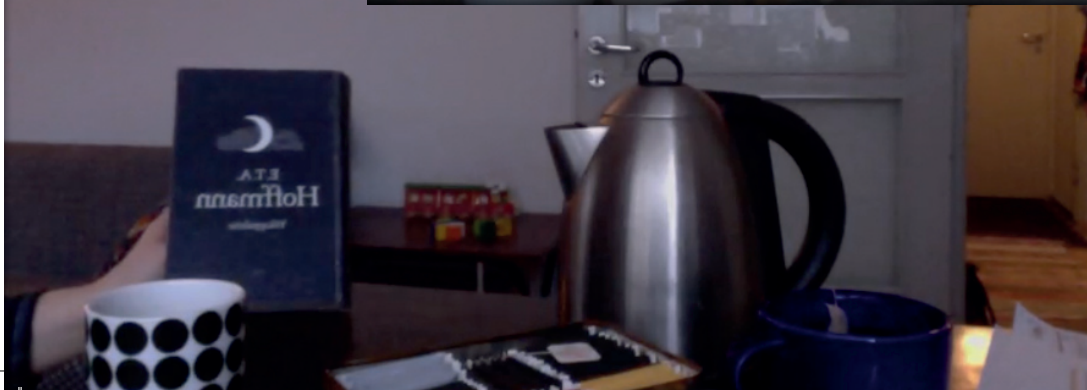
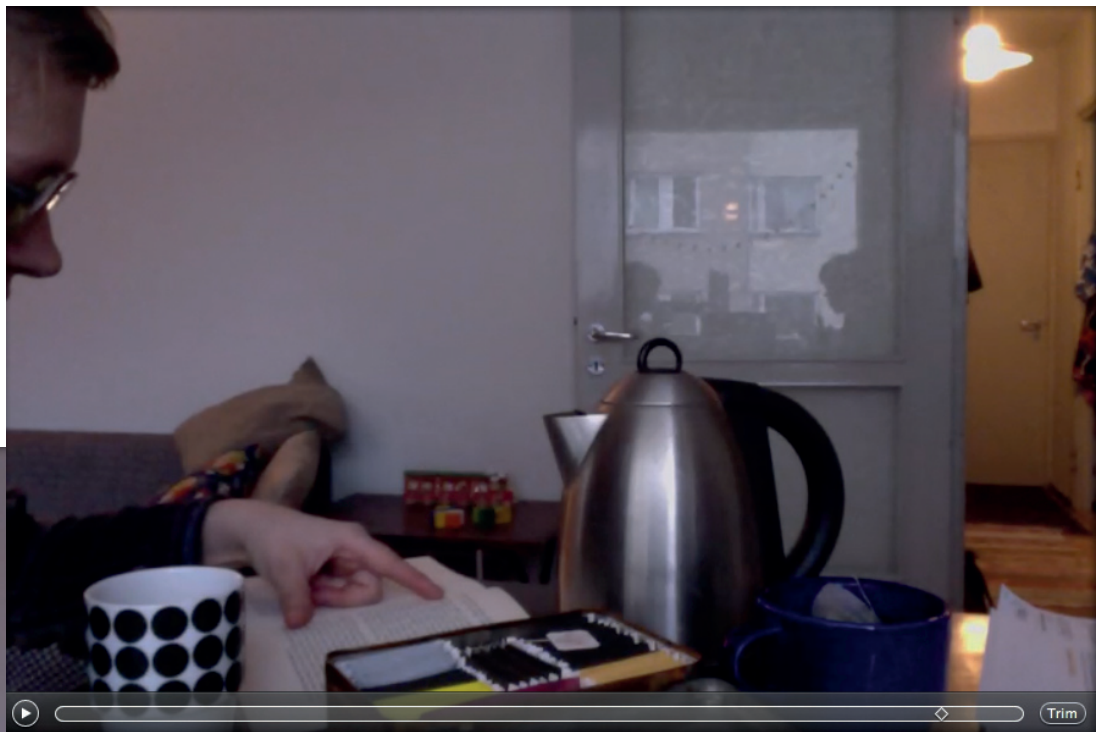
Hmm. Mieleen tulee jostain syystä nyt Tuhannen ja yhden yön tarinat - vaikka se ei olekaan kollaasi. Kiehtovaa on tarinankerronnan muoto, jossa tarinan sisällä on tarina ja sen sisällä uusi tarina... Minua on myös viehättänyt E.T.A.Hoffmannin tarinankerronta, jossa kertojaääni ja näkökulma vaihtuu tekstin edetessä. Pidän myös paljon Chris Markerin elokuvasta "La J'etee"⁷ ja Maya Derenin surrealistisesta taiteesta.

⁴ Kiinnostavaa! Oletko huomannut kollaasien tekemisen prosessissa eroja riippuen siitä, mistä materiaali on?

⁵ Mitä tarkoitat tällä? Lausunta, lausuma niin kuin enunciation Foucault'lla? Vai lausuminen, ääneen lukeminen?

⁶ Haluan vääntää tästä lisää: voiko se olla olematta? Omasta mielestäni ei!

⁷ Olen nähnyt tämän kerran, enkä osannut ajatella sitä kollaasina tuolloin tuolloin. Voitko luonnehtia sen kollaasimaisuutta lisää?

2.2 Haastattelu-keskustelu

Sinisellä merkittyihin alaviitteisiin olen kirjannut ensireaktion Viitahuhdan sähköpostivastauksiin. Alun perin ajatuksenani oli aloittaa kasvokkaiskeskustelumme taiteilijan kanssa näistä lähtökohdista, mutta tilanne lähti soljumaan vapaasti omaan suuntaansa, haastateltavan kuljettaen sitä suurilta osin. Sopiviksi katsomissani paikoissa nostin kommentteissani esiintyviä mietintöjä esiin, ja ilokseni Viitahuhta tarttui niihin kerta toisensa jälkeen.

Tapasimme torstaina 29.1.2015 iltapäivällä taiteilijan kotona Hermannissa, Helsingissä, ja keskustelimme hieman alle puolitoistatuntia. Äänitin tapaamisemme, ja seuraavaksi esittelen keskusteluumme varsin laajasti, sillä

koin koko keskustelun kaaren odottamattoman antoisana. Käsittelimme sen aikana omiani ja Viitahuhdan muotoilemia aiheita useista näkökulmista, joita en pidä ainoastaan kiinnostavina vaan joiden koen myös vievän ajatteluni tai työskentelyäni eteenpäin.

Olen leikannut keskusteluumme ja muokannut sen puhekielisyyttä muotoon, jonka toivon tekevän lukemisesta mielekäästä ja vaivattomasti etenevää. Otsikoinnin olen lisännyt äänitteen talteen kirjoittamisen jälkeen, ja se heijastelee sekä omia suuria teemojani että uusia suuntia, jotka haastattelussa alkoivat muodostumaan.

I Epäeheys varhaisromantiikan perintönä

Marja Viitahuhta: Mä luulen että enemmän on kyse tietynlaisesta lähestymistavasta kuin siitä tekniikasta. Et en mä oo ajatellut että mä alan tekee kollaasielokuvaa vaan mulla on ollut idea siitä, mimonen se teoksen muoto vois olla. Tai miten tekstiä ja kuvaa vois yhdistää. Ja sit se vaan muistuttaa kollaasia. Siin on ollut ennemminkin pyrkimyksenä tehdä toisen tyyppistä tarinankerrontaa.

Milla Toukkari: Toisen tyyppistä kuin?

MV: Kuin sellanen perinteinen tarinankerronta, joka etenee tiettyjen konventioiden mukaan.

MT: Niissä huomioissa jotka sä laitoit jo sähköpostilla, sulla oli niissä, tai mä itse asiassa alleviivasin tän epäeheyden – halua luoda epäheitä tarinankerronnanmuotoja, epäheitä kuvia. Mun mielestä se oli tosi kauniisti sanottu. Tai mä tunnistan siinä niitä omia syitä valita kollaasimainen työskentely. Et siin on siis se sisäänrakennettu epäeheys ja epävalmius, ja sitä kautta se kyseenalaistaminen.

MV: Tosta tuli mulle itselle mieleen semmonen, tai voin itse asiassa etsiä sen lainauksen. Sellanen kuin E.T.A Hoffmann, varhaisromantiikan ajan kirjailija, siinä on Veli-Matti Saarisen – mä käyn hakeen! - - Se tässä esipuheessaan puhuu siitä että epävarmuus on se mistä taiteilijan intohimo kumpuaa.

MT: Mikä se olikaan se kirja?

MV: Tällanen kuin Yökappaleita. - - No tässä esipuheessa Veli-Matti Saarinen kirjoittaa että ”Hoffmann kiusoittelee lukijaa käyttämällä monia näkökulmia ja kertojia, joiden luotettavuudesta lukijalla ei ole varmuutta.” Sit näis on fantastisia, kauhukerronnan puolia. Mutta mua tässä kiinnostaa se, miten se rakentaa tarinaa, se saattaa alkaa vaikka jostain kirjeestä, jonka henkilö X on kirjoittanut henkilölle Y, ja sitten myöhemmin se henkilö Y saattaa viedä sitä tarinaa eteenpäin niinku vastauskirjeellä, ja sit se näkökulma saattaa vielä kerran muuttua, et siinä onkin joku ikään kuin perinteisempi kertojahahmo, joka kuljettaa sitä tarinaa.

(etsii esipuheesta tiettyä kohtaa)

Niin ehkä tosta epäeheydestä ja epävalmiudesta tuli mieleen tää varhaisromanttikkojen ajatus, mistä nyt tää Veli-Matti Saarinen kiteyttää tässä esipuheessaan tosi hienosti tän ”Ideaalin tavoittelun ongelman. Yksi Hoffmannilla toistuvista aiheista on kysymys ideaalin tavoittamisen mahdollisuudesta. Taide tavoittelee todellisuuden salaisuuksia, jotka jäävät arkipäiväisen järjenkäytön ulottumattomiin, taiteilija haluaa nähdä ja ymmärtää enemmän. Romanttinen taiteilija kaipaa täydellisyyttä. Myös varhaisromanttikkojen keskeisenä ongelmana muutamaa vuotta aiemmin oli ollut se, miten ideaalin, ennen kaikkea absoluutin ja äärettömyyden esittäminen olisi mahdollista.”

Tää jatkuu näin että ”Schlegel”, siis Friedrich Schlegel, ”oli päätenyt siihen paradoksaaliseen ratkaisuun että ideaalin esittäminen oli mahdollista ainoastaan siten että ideaalin tavoittaminen lykääntyy loputtomasti. Jokaisen teoksen tehtävänä on esittää ideaali, mutta kuitenkin jokainen esitys on vain hetkellinen”. Ja sit niinku tavallaan seuraavalla teoksella yhä uudestaan yritetään tavoittaa se ideaali. ”Näin varhaisromantitkoit päättyvät korostamaan taiteen välttämätöntä keskeneräisyyttä. Ainoastaan katkelmallisena, ei vielä lopullisesti valmiina, romanttinen taideteos saattoi täyttää tehtävänsä ideaalin esittämisessä, osana jatkuvasti elävää ja uuttasynnyttävää taiteenkokonaisuutta.”

Eli tavallaan, ehkä toi tommonen kerronta jossa korostuu tai joku muotokieli jossa korostuu... että se on musta kiinnostavaa että sillä on joku perinne siinä modernin taiteen jatkumossa, sillä pyrkimyksellä esittää jotain joka ei ole valmista, et se ehkä tällä hetkellä on ollut ikään kuin uus tendenssi, jos nyt oon näin hahmottanu. Jossain esim. maalaustaiteessa on nyt paljon sellasta romantiikkaa. Jos ajattelee vaikka noita Satu Rautiaisen maalauksia, niin niissä on paljon sellasta kerroksellisuutta, ja sit vaikka Anna Tuorin maalauksissa myös, on monenlaisia, yhteentuotuja elementtejä. Mä jotenkin näen että sillä on, että se on tavallaan yhteydessä tohon varhaisromantiikan perinteeseen.

II Pyrkimyksiä

MV: Omassa taiteessani mä en näe että mä pyrkisin kohti jotain ideaalia. Mut sit toisaalta, että pyrkii esittämään havaintoa jostain henkilökohtaisesta kokemuksesta, tai jotain kokemusta jota on vaikea muuten tavoittaa kuin sen kuvallisen esittämisen keinoin. Tai jotain, mikä on vaikeasti määriteltävissä, niin sillä on pohjansa tällasessa taiteessa tai kirjallisuudessa, joka pyrkii kuvaamaan ihmisen tiettyä, tavallaan poikkeustilaa, ehkä näin vois ajatella. Sellasta erityisen voimakasta tunnetilaa, tai jotain identiteettikriisiä.

MT: Se että joudutaan jonkun kriisin äärelle, tiedostamaan se epävalmius ja hajanaisuus – siitä mulle tulee mieleen, hmmm, tai siis kun sä kirjoitit että kollaasi voi samalla häiritä ja ilahduttaa katsojaa -- Joka tapauksessa mulle tuli mieleen situationistit tosta, koska sen lisäksi, että kuvataan, miten asiat on, epävalmiita, ja pyritään sellasen dekonstruktion näyttämiseen, niin sit myös ehdotetaan jotain parempaa sen tilalle. Et se ei jää pelkästään siihen, siihen hajotuksen tilaan, vaan sit muodostetaan siitä joku kriittinen ehdotus. Ja ajattelin että tämä ideologia resonoi sen kanssa, miten sä kuvasit tota kollaasia sen kautta, että siinä on ne kummatkin puolet, se nyrjäyttäminen, ja sit kuitenkin se, et se loppumaku voi olla positiivinen.

MV: Mun lopputyö sinne Turun taideakatemiaan, performanssitaiteen linjalta, jonka mä tein vuonna 2003, sellasen kuin 99 vuotta elämästäni. Niin sen lähtöajatuksena on että yksi elämä syntymästä kuolemaan esitetään puolessa tunnissa. Pikakelaus elämästä, mutta toisaalta siinä on kyse myös redusoinnista, että mitkä asiat korostuu jos jokainen vuosi on vain kolme erillistä lausetta. Ja se käsikirjoitus on syntynyt tällasesta listamaisesta rakenteesta. Ja tää tällanen listamainen kirjoittaminen, sillä on pohja nimenomaan niissä mun performanssiopinnoissa. Että niissä mä olin innoittunut

2 Kollaasista Marja Viitahuhdan kanssa

kokeellisen teatterin tai esitystaiteen tekstinkirjoittamisen tavasta – puhutaan semmosesta ku Performance writing. - - Ja ne kirjotti paljon listoja, ja ne määreet oli kirjoitettu sellasille pahvin palasille. Ja sit ne näyttelijät siellä lavalla laittoi ylleen jotkut roolivaatteet kasasta, haki yhden pahvinpalasen, ja juoksi paikallaan pitäen sitä, tai poseerasi sen kanssa. Jolloin ne tavallaan sen tekstin kautta määrittelee sitä, että mä oon tää hahmo tässä lavalla. Tai sitten jossain toisessa esityksessä nyrjäytettiin sitä, tutkittiin että mitä tapahtuu kun tekstin suhdetta muuhun koettuun tai nähtyyn muutetaan.

Monet muutkin performanssitaiteilijat, tai niiden tavat koota esityksiä eri elementeistä yhteen, mä luulen että se on vaikuttanut hirveesti siihen että miten mä hahmotan teoksen kokoon kasaamista. Että keskenään hyvin ristiriitaiset elementit voi toimia tosi hyvin yhdessä. Se niiden kokoon tai yhteen tuominen ei oo mulle arbitraarista vaan että mä ajattelen, että niillä on joku looginen yhteys toisiinsa.

MT: Ja sit jos sitä ei oiskaan siin vaiheessa, niin toisaalta se melko lailla tapahtuu katsojan mielessä.

MV: Joo ja sit se on hirveen tärkeitä et se ei oo liian itsestään selvää myöskään. Jotta niinku vältettäis tiettyjä kliseitä, jotta tuomalla asioita yhteen se teos loisis jotain uutta. Tai jotta se ois jotenki mielekäs, koska me eletään kuitenkin sellasessa taidehistorianki vaiheessa, jossa me ollaan nähty ihan hirveät määrät kuvia. Kaupallisia kuvia, taidekuvia, monenlaisia kuvia. Niin jotta tavallaan sillä uuden kuvan tekemisellä – ja kuvalla tässä tarkoitan niin liikkuvaa kuvaa kuin yksittäistä kuvaa, vaikka installaatiota tai esitystä, niitä kaikkia voi lähestyä visuaalisina teoksina – ni että siinä toivoisi näkevän, että siinä syntyy jotain uutta. Ja onhan tää jollain lailla tavallaan mahdotonki tavoite, jos tää on nyt se ns. ideaali, tää että syntyy jotain uutta. Ni, koska se on tavallaan mahdotonta, ni mä ajattelen että toinen tärkeä kriteeri taideteokselle on että se pyrkii olemaan paras mahdollinen itsensä. Eli ei oo pakko keksiä mitää mullistavaa, vaan on tärkeitä, että se teos noudattaa vahvasti jotain omaa logiikkaansa, omaa visiotansa. Loppuun saakka.

MT: Se on tosi hyvin muotoiltu kyllä.

III Tarinankerronta, tottumus, kollaasi

MT: Kuulostaa jotenki arkkityyppiseltä kollaasin tavalta toimia – et otetaan asioita yhteen ja sit niistä syntyy jotain uutta ja eihän kaikki kollaasitkaan oo aina onnistuneita, mut on mahdollista, että siellä tapahtuu joku uus kiinnostava rinnastuminen, joka sit havahduttaa sen katsojan oivaltamaan jotain.

MV: Musta on hauska hahmotella sitä – tai ennenku tulin puhumaan teille [Kuvataideakatemi-an taidegrafikan visuaalisen kulttuurin seminaariin] – et mitkä on sit niitä omia innoittajia, tai että ton performanssitaiteen lisäksi elokuvan puolella sellanen ikivanha suosikki, eli Tarkowskin Peili-elokuva, et sekinhän on eräänlainen kollaasi. Ja sitähän kirjoitti Tarkowskin lisäksi toinenkin käsikirjoittaja, se on tavallaan hirveen kiehtovaa että se on kirjoitettu yhteistyönä. Ja mä oon nähny jonku dokumentin jossa se toinen käsikirjoittaja puhuu siitä että ne ei kertonu toisilleen niistä kohtauksista ennenku kaikki oli ikäänku kirjoitettu, niillä oli jonkilaisia metodeja, mut ne ei oo halunneet paljastaa jälkikäteen että mikä kohta on kenenki kirjoittama. Niillä oli vaan niinku joku teema tai aihe, jota ne lähesty silleen että ne kirjoitti kumpikin omissa kopeissaan sitä juttua, ja sit ne on tuotu yhteen. Ja siitä huolimatta et se on hyvin niinku runsas ja moninainen kuvastoltaan ja kohtauksiltaan, ni se on hyvin kummallinen kerronnaltaan se elokuva. Ja siitä huolimatta se kokonaisuus on aika ehjä, ku alkaa ymmärtää mistä siinä on kyse.

2 Kollaasista Marja Viitahuhdan kanssa

MT: Hassuu, tossa elokuvallinen montaasi nousee ihan toiseen ulottuvuuden, et tekstiki on sellanen, yllättäviä leikkauksia. Tai et kuvien yllättävät leikkaukset yhdestä toiseen on just motivoituneet siitä tekstistä, joka on kirjoitettu - -

MV: Joo se ei oo tapahtunu vaan niinku sellasella metodilla mitä nyt sit tietysti videotaiteenki puolella on tehty paljon, että on joku määrä jotain materiaalia, ehkä jotain arkistofilmejä, joista sitten haetaan tiettyntyyppisiä kuvia, ja sit ne niinku leikataan yhteen. Vaan et se niinku tapahtuu tommosen assosiaation ja muistelemisen ja käsikirjoittamisen tasolla.

MT: Ehkä toi vähän liittyy tohon ku sä nyt mainitsit ton Tarkowskin. Ku sä olit maininnut sen Markerin La J'Eteen, ja Maya Derenin, et ne on ollu jotenki inspiroivia ja tärkeitä. Et voiksä avata sitä enemmän, et miten ne tuli sulle mieleen just tässä yhteydessä.

MV: No mä jotenki ajattelin et ne on tyypillisiä esimerkkejä tavallaan niinku kokeellisesta, tai kollaasin omaisesta montaasista. Tai toisaalta niinku tarinankerronnasta. Noh, se La J'Etee ei ehkä oo niinkään kollaasi vaan kokoelma kuvia. Mä ajattelin että siinä on sellanen listamainen rakenne, et siinä on niinku teksti joka kuljettaa sitä, se voiceover, ja sit siinä on ne yksittäiset valokuvat, et siinä ei oo liikkuvaa kuvaa vaan ainoastaan stillkuvia. Ja se mikä siinä on musta jotenki kiinnostavaa on se tarinankuljettamisen, tai siis sen itse tarinan lisäksi, on se että siinä unohtaa sitä katsoessaan jossain vaiheessa sen keinon, että siinä ei oo liikkuvaa kuvaa vaan kokoelma stillikuvia peräkkäin.

MT: Sen niinku hyväksyy sen liikkumattomuuden. Sitä ei kaipaa sitä liikkuvaa kuvaa.

MV: Et sit tavallaan se on kiehtovaa ku lähestyy teosta et kuinka nopeesti tulee sellanen - - Et ku alkaa katsoa jotain ni kuinka nopeesti tulee sellanen niinku, lukutapa, et tää kulkee niinku tällä tavalla. Ihmisellä on, koska me ollaan kaikki katsottu kertovia, tarinallisia teoksia, meillä on se ikään kuin draaman ymmärrys, niin sit on sellasia - mikä se on - expectations, et ku tää alkaa näin ni tää tulis etenemään tästä seuraavaks näin. Se konventio, se tietty kaari on jo siinä ku me luetaan lapsena satuja - - Ni sillä leikkiminen, et kuinka paljon noudattaa sitä, kuinka paljon voi yllättää katsojaa leikkimällä sitä, venyttämällä sitä rajaa, ni se on musta kiinnostavaa.

MT: Ehkä sit kans erityisesti liikkuvan kuvan kanssa, jossa toinen ihminen on läsnä, et koska ihminen on niin sosiaalinen ja äärimmäisen adaptoituva eläin, ni mitä tahansa joku toinen ihminen syöttää, niin se alkaa sopeutumaan siihen.

MV: Tässä taas tulee ne mun kuvataiteen puolelta ne maisemakollaasit, et ku ne on tosi lineaarisia, panoraamoja, ni niissäkin toimii se että on alku ja loppu, ja katse liikkuu siinä teoksessa. Ni mä aatteen et niissäki voi hahmottaa jotain tiettyä tarinallisuutta niitä katsoessa. Et mä en oo ollenkaan niin paljon tehnyt niitä niinku yksittäisiä kuvia, paitsi ehkä tästä poikkeuksena ne kollaasi-valokuvat tai valokuvateokset, jossa - tai ne on ehkä niinku sivujuonne omassa työskentelyssä. Mä varmaan näytin niitä teille? Myös niitä muotokuvia.

MT: Joo, näytit myös niitä. Mulle tuli mieleen siitä pitkästä lineaarisesta maisemasta, että toisaalta ku siinä on se pitkä muoto ja viittaa horisonttiviivaan ja siihen että täällä ne tapahtumat sitte niinku asettuis, mut ehkä muutenki tuntuu että kollaaseissa se ele että jotain asioita laitetaan rinnakkain tai vastakkain ni se ehkä jotenki tuntuu välttämättä luovan sitä tarinaa.

2 Kollaasista Marja Viitahuhdan kanssa

MV: niinpä. Ehkä se liittyy johonki kollaasin historiaan et on ne Heartfieldin teokset, nehän on tosi poliittisia, tai syntynyt poliittisesta tarpeesta ja, jotenkin tuntuu että niitten kautta lähestytään, koska se on niinku keino, vähän samal taval ku animaatio on keino, tai sarjakuva on keino näyttää jotain mahdotonta. Niin kollaasin avulla näytetään usein jotain unenomaisia kuvia tai absurdeja tai kam-mottavia olentoja tai jotain sellasia joita ei voi sellasena kuvata. Et niitä voi piirtää tai maalata. Tai sitten tehä kollaasin. Kollaasin kautta, jonka kautta luodaan olentoja, joita ei muutoin ole. Tai maise-mia joita ei muutoin ole. Että siinä mielessä ne myös liittyy johonki ihmisen inhimillisen hahmot-tamisen puoleen. Joka jotenki on sellanen unenkaltainen, tai sellanen mielikuvituksen maailma. Tai sit sellanen vääristymä. Mä myös ajattelen et tähän liittyy inhimillinen tarve – tai sen tajuaa varsinki ku on ollut noi pienet lapset, mut muutoinki ehkä – tajuaa et ihmiset hahmottaa oman kuvansa niin monenlaisissa paikoissa.

-- Se liittyy mun käsityksen mukaan ihmisen tiettyyn sosiaalisuuteen. Et jos ihminen tekee jonku kuvan, jossa asiat ei ookaan ihan kohdallaan, niin silti me nähdään siinä se ilme. Et se kubis-tinenki hahmotus perustuu siihen, et vaik siinä on se liike, et se ei oo tavallaan niinku paikallaan, ni silti me hahmotetaan et tässä on tällanen kasvo. Ja siihen liittyy tosi voimakkaasti ne mun valokuva-kollaasit, jossa mä oon tehny useammasta valokuvasta yhden ihmisen hahmon. Et sitä on mahdoton katsoa sitä valmista teosta et siinä näkyis niinku monta, et siinä näkyy vaan se yks.

MT: Mulle tuli niistä vähän mieleen ne Hannah Höchin sellaset varhaset lapsi-kollaasit, tai oli siinä muutaki ku lapsia, mut siinä oli muutamasta valokuvasta – ja jollain saatto olla pieni vartalo.

MV: Mä en tunnekaa niitä. Mut mä tiedän et Salla Tykkä on tehny jotain vastaavia. Ja sitten on se yks tyyppi – tää on tällanen kollaasikirja. Stezager. Ni näähän on itse asiassa hirveen samankaltasia --

Hannah Höch: *Kinder* (1925).
Lähde: Boswell & Makela 1996, 87.

John Stezaker: *Marriage* (2008)
Lähde: Busch, Hellige & Klanten 2013, 31.

2 Kollaasista Marja Viitahuhdan kanssa

IV Valokuva johti kollaasiin

MT: - - tuli mieleen ku sä sanoit että ihmisillä on tarve piirtää tai maalata tai tehdä kollaaseja siitä mitä on jotenki vaikee vangita, tai unenomaista. Mmm. Mut sit niis on kuitenkin joku ero. Et sit jostain syystä sitä sit kuitenkin valitsee sen kollaasin eikä sitä piirtämistä.

MV: No mulle on tosiaan luontevaa et ku mä en oo koskaan ollu piirtäjä tai maalaaja. Et mä en oo lähestynyt kuvataiteita sitä kautta. Et mähän oon tullu tonne Kuvataideakatemiaan esittävän taiteen taustakoulutuksesta.

MT: Mut tohon palettiin ois toisaalt ihan hyvin voinu lisätä videot ja performanssit.

MV: Hmm. Niin. Et sit tavallaan se, niin, leikkaamalla ja liimaamalla yhteen tehdyt kollaasit, niillä on jotenki pohjansa oikeestaan niissä valokuvateoksissa, mitä on tehny. Ja sit valokuvaaminen liittyy siihen et on kuvannu omia esityksiä. Tavallaan niinku suoraan kameralle esityksiä. Ja mä tein aikanaan tosi paljon niinku omakuvaa, tutkin sitä, olin kiinnostunu taiteilijoiden omakuvista. Et tavallaan valokuvan tai elokuvan tai videon kautta työskentely on oikeestaan johtanu siihen että on kiinnostunu askartelemaan kollaasimaisemia.

V Materiaalivalinnoista

MT: Ooksä sit käyttäny vaikka sun omaa materiaalia sun esityksistä sun kollaaseissa?

MV: Ööö. No en ehkä sinällään, mut siinä 99-elokuvassa on sellasta että mä esiinnyn siinä itse. Ni sit siinä on jotain mun, tai mun jossain performanssissa tekemiä eleitä, ja niitä on sit kuvattu uudestaan kameralle sitä elokuvaa varten.

MT: Siis sen takii mä kysyin sitä et mä tein sen toisen haastattelun tossa kesällä. Niina Lehtonen-Braun sano vähän samansuuntaista, että hän on tehny performansseja, ja vaikka sit videokuvannu niitä, ja sit niitä stillejä tullu käyttäneeks kans kollaaseissa. Ja sit se niitten alojen tai taidemuotojen raja-aitojen murtuminen on tosi siistiä.

MV: Joo se on hauska idea. Et voi jotenki, tavallaan suhtautua esitysdokumentaatioon materiaalina.

MT: Joo tavallaan sit niin ja sit sitä dokumentaatiomateriaalia, kun sitä käyttää kollaasina ni sit voi tulla niitä kysymyksiä, et mikä se on se originaali loppujen lopuks täs tilanteessa, ja onks se kollaasi se dokumentaatio vai onks se lopputulos siit performanssista. Mut sit sä sanoit kans täs et se on se joku halu ehkä sit kuitenkin siihen materiaalisuuteen, tai käyttää niit eri materiaaleja.

MV: Mä oon jotenki mieltäny aina niin että mun suhtautuminen on tai lähestyminen on omaan tekemiseen, et se ei ois materiaalilähtönen, vaan ehkä enemmän käsitetaiteen perinteestä tuleva. Sellanen idealähtönen. Mua tällä hetkellä mietityttää parin sellasen draamaelokuvan käsikirjotus, tai ajatus. Mä oon miettiny et miten ne sais jotenki, tai et onks ne sit jotenki kovin erilaisia ku tää muu työskentely. Tai et pitäiskö niitä ehkä modata johonki suuntaan.

MT: Nii et miten ne on erilaisia?

MV: No just et ne ei oo, ne ei ehkä oo niin kokeellisia, ne on ehkä perinteisempää tarinankerrontaa. Ne ei oo niinku, ne ei oo kollaaseja! Mut niissäki on tosi paljo kyse päänsisäisistä asioista, enemmän ku päähenkilön kuljettamisesta juonessa. Et se on enemmän sitä että miten kuvata sitä tilaa ja tilanetta ja psyykettä.

MT: Ja sit jos ajattelee et se ei ikinä tuu valmiiks tai sitä ei voi ikinään tyhjäksi kuvata, ni sit siin alkaa tulla tommonen varhaisromanttinen, tai alkaa kuulostaa vähän siltä.

MV: Joo, kyl se on kovin, kovin sen kaltainen hahmotus. Mistäs me oltiinkaan puhumassa? Siitä materiaalisuudesta. Ei, ei, tosi harvoin se lähtee materiasta, se oma tekeminen.

MT: Joo, sen sä kirjoitit jo, mut sit niiden kollaasien kanssa sä oot kuitenkin valinnu käyttää materiaalia, fyysisiä materiaaleja. Niitäki vois tehdä digitaalisina, periaatteessa.

MV: Niin, niin. Ehkä se johtuu siitä et jos tekee sellasta perinteisempää kollaasia, sellasta leikkaa-lii-maa-työskentelyä, niin täytyy joka tapauksessa olla joku lähtömateriaali. Mut se on sit syntynyt ehkä niin että mä tarkastelen jotain ja löydän jotain materiaalia, tai saan jotain matskua. Niiden muotokuvien kohdalla on käynyt niin että mä oon saanu sellasta matskua, josta mulle on kerrottu et täs ois täämösiä kuvia, tee näillä mitä haluat. Mä suhtauduin eka niihin että öö, mitäs mä nyt näistä tekisin. Mut sitten ku mä tutkailin niitä joku kerta, mä hahmotin et tän vois tehdä näin. Et siitä materiaalista ikään kuin syntyy idea, ja sit mä lähdin toteuttaa sitä ideaa. Ja siinä vaiheessa ku mä toteutan sitä ideaan, tapahtuu se kokeilu, et meniskö tää näin tai näin yhteen. Et se on vähän samanlaista kuin elokuvaa tai videoteosta leikatessa, että miten nää nyt kannattaakaan sommitella yhteen.

Mut se ei kummassakaan tapauksessa, ei niiden maisemakollaasien eikä niiden muotokuvakollaasien kanssa, se ei lähteny niin et on vaan kaikenlaista matskua, jota rupee ikään kuin kasaamaan siihen tyhjälle kankaalle, tai taustalle. Se on itse asiassa aika jäykän orjallisesti sitten noudattanut sitä lähtöidea. Et silloin ku mä tein sitä Unser Österreich –teosta, joka oli todella iso, niin mä muistan et se oli hyvin usein hyvin puuduttavaa se sen tekeminen - - et mä oon ikään kuin antanut itelleni jonku reseptin, jonku lähtöidean, ja sit mun täytyy, vitsit, orjana, toteuttaa sitä kunnes se on valmis.

MT: Kyllä mä jotenki samaistun tohon, koska niitä kuvia on loputon määrä, niin mä ainakin koen että mulla pitää olla alussa joku raja. Et mä voin alkaa työskentelee. Että jos kaikki olis mahdollista? No onhan sekin rajaamistyökalu, että aloitan nyt tästä teepussista vaikka, ja sit henkilökohtaisen historian ja psyyken kautta siihen alkaa tulla jotain rajauksia, mutta miksei sitä alusta asti tiedostais ne rajaukset. Ja kun mä oon tällanen esteetikko, niin siitä kollaasista tulis varmaan aika keltanen, noudatelleen tän teepussin muodollisia piirteitä. - - sä oot käyttäny tosi eri lähteistä materiaalia, et sä saat vaik joltain.

MV: No se oli hyvin harvinaista kyllä, se oli sen kerran.

MT: Ooksä tehny myös sun omasta materiaalista, sun henkilökohtasista kuva-aiheista?

MV: Mmm, no siinä Ysiysissä on paljon sellasta, sinne on laitettu mun lapsuuden kuvia, siellä on käytetty myös niiden haastateltujen ihmisten perhearkistoja, ja mun luokkatovereitten. Et sinne on kuvattu monien ihmisten intiimejä, tai perhealbumikuvia. Tai VHS-nauhutuksia tai vastaavia. Ja sit mä oon kirjoittanu tavallaan omien kokemusten tai muistojen pohjalta, semmosta autofiktiota oon tehny tosi paljon. Kirjoittanut ikään kuin autobiografista tekstiä, ja sit fiktionalisoinut sitä, tai muokannut sitä. Ja sit semmonen teos kuin I don't remember this, En muista tätä, ni siinä ollaan mun mummolassa, missä mä oon itse käynyt viimeksi neljävuotiaana, ja sitte muutama vuosi sitte ku mä tein sen videoteoksen, menin sinne uudestaan. Mun enoni asuu siellä.

MT: Eksä näyttäny tästäki klipin, sä kävelet siinä sen kameran kanssa?

MV: Joo, joo. Ja sit siinä on ikään kuin kolme kuvaa, joista keskimäinen on semmonen jossa se mun setäni [?] esittelee mulle sellasta valtavaa määrää valokuvia, sellasesta isosta laatikosta, et niitä ei oo mitenkään ees laitettu mihinkään albumeihin. Ja sit se vaan niinku pitelee niitä kädessään, ja yks kerrallaan näyttää niitä kameralle. Ja sit siellä on kuvia musta siellä mummolassa, lapsena.

2 Kollaasista Marja Viitahuhdan kanssa

MT: Sen takia mä toin esille tän ku mä oon miettiny, että onks se kollaasintekemisen prosessi jollain lailla erilainen riippuen siitä materiaalista. Onko se sattumanvarainen löydetty kirpputorilta, tai sitte sulle henkilökohtaisesti esitelty.

MV: Mun mielestä niihin pitää suhtautua samoin. Itse asiassa mun vanha opettaja Christopher Hewitt - - mä sanoin että mua kiinnosti mun äidin vanha valokuva, ja se on siis semmonen, tosi vakavaimainen - -pitkät keltaiset kaulukset, ihan pastellivärit, mut tosi tuima ilme. Mä muistan et jo lapsena mä olin tosi kiehtoutunut siitä kuvasta, ku mä ajattelin et mun äiti näyttää jotenki hurjalta, mut myös tosi kauniilta, ja jotenki hirveen erilaiselta ku sit myöhemmin elämässään. Ja oli vaikee jotenki ajatella et se oli mun äiti, tai muistaa äitini tän kaltaana. Ja sit mä mietin erilaisia vaihtoehtoja, et miten mä voisin hyödyntää sitä kuvaa. Mä muun muassa piirsin siitä monta eri versiota ja käsittelin sitä photoshopissa. Ja sit mä esittelin näitä Christopherille. Ja se oli sit et joo, nyt sun ennen kaikkea pitäis miettiä et miten sä onnistuisit luomaan tästä teoksen tai jonkun yhden yksittäisen kuvan joka toimii riippumatta siitä, että se on just sun äidin kuva. Et sä voit tuoda siihen sen elementin et täs on kyse äidin ja tyttären välisestä suhteesta tms, mut sun pitäis pystyy tekee tää ikään kuin se olis mikä tahansa löydetty kuva, koska teoksen katsojalle se on ikään kuin joku yksittäisen kuva vaan. Ja siinä kuvassa on se kiinnostavuus.

MT: Se ei voi samaistua siihen suhteeseen se katsoja.

VI Muistin materiaalisuus

MV: Joo, ja sit jotenki tämä mielessä – mua kiinnosti myös semmonen Roland Barthesin kirjottama teksti ku Camera Lucida, jossa se puhuu siitä ku se käy sen äidin kuoleman jälkeen läpi valokuvia, ja sit se ei tunnista äitiä. Se yrittää löytää ikään kuin sen muistikuvan, joka sillä on sen äidistä, niistä valokuvista, ja se löytää sen oman muistikuvansa äidistään sen äidin lapsuudenkuvasta. Ja sit se on tän ristiriidan äärellä, et kuinka tää on mahdollista, koska hän ei itse voi muistaa äitiään lapsena. Se on musta jotenki tosi kiehtova, sellanen inhimillisen hahmotuksen kysymys.

Mua on kiinnostanu myös, ja tätä mä käsittelin siinä I don't remember this –elokuvassa, että miten meidän omat muistot fiktionisoituu, ja miten ku me puhutaan jostain muistosta niin se muuttuu tarinaksi, me aletaan käsikirjottaa, kuvata niitä tarinankerronnan kautta. Ja sit ikään ku se tarina voi muuttua siksi muistoksi. Et me ei enää muisteta sitä muistoa vaan me muistetaan se tarina. Ja sit valokuvat menneisyydestä toimii vähän samankaltaisesti, et ne tavallaan tulee sen muiston tilalle. Et me aletaan muistaa asioita niiden valokuvien kautta, ja ajatellaan et me muistetaan tää todellinen tapahtuma. Mut joskus käykin niin päin et ajatellaan et mä en muista sitä tollasena, et se ei ollu noin vaan toisin kuin mitä tästä valokuvasta hahmottuu. Tää siis johti lopulta semmoseen teokseen silloin 2006 sen mun äidin kuvan kohdalla et mä pyyhin sen kasvot kokonaan pois. Sen nimi on Muotokuva äidistäni nuoruudenvuosilta. Se on vaan sellanen kuva, missä on nainen ilman kasvoja.

Mut se oli osa sellasta näyttelykokonaisuutta, jossa oli vastapäätä sellanen seinällinen kirpputorilta ostettuja kuvia, joista oli poistettu ihmiset paperiveitsellä leikkaamalla. Ja sit toisessa huoneessa oli sellanen viiskanavainen videoinstallaatio ku Kivimetsä, ja se on puolestaan kollaasia, tai niin mä ajattelen että se on kollaasia, koska siinä on viis screeniä vierekkäin, ja niissä kaikissa menee eri kuva, ja se teoksen kuva muuttuu kaiken aikaa koska ne loopit niissä monitoreissa on erimittasia. Ne on kaikki jotain alle kaksminuuttisia, mutta koska ne kaikki on vähän erimittasia niin se kokonaiskuva – sekin on vähän niinku panoraama, koska niit on viis ihan niinku vierekkäin. Niitä kuvia.

2 Kollaasista Marja Viitahuhdan kanssa

MT: Siitä mulle tuli mieleen tää kollaasin ja muiston välinen suhde, josta se Kivimetsä oli sulla esimerkkinä. Mä jäin vaan enemmän miettiä, että osaisiksa jotenki luonnehtii tai sanallistaa et mimmonen se niitten välinen suhde on. Tai mä ajattelen että mun jotkut kollaasiteokset on vain ehkä aika kylmän dokumentoivia, ja jotkut on aika melankolisia, ja jotkut on ehkä surrealistisia. Et ooksä huomannu sen muiston käsittelyssä kollaasin avulla jotain, miten sitä vois luonnehtia?

MV: Joo niin niin niin. Äää, joo, siis ne jotka liittyy jotenki suuremmin omaelämäkerrallisuuteen niin onhan niissä semmonen tietty, tai se materiaali on helposti jotenki nostalgista. Jos vertaa vaiks kasimillistä elokuvakuvaa niin se tota herättää sellasen tietyn nostalgisuuden koska me luetaan sitä kasimillisen tiettyä värimaisemaa ja rakeisuutta jotenki nostalgiakuvastona. Sitähän käytetään fiktio-elokuvassakin että tässä kuvataan nyt jotain nostalgisia lapsuuden tunnelmia.

MT: Se on niinku sen menneisyyden merkki.

VII Kollaasin poliittisuus ja taiteilijan ihmetys

MV: Niin, nimenomaan. Mut sit sillä on hauska pelata, et se ei väistämättä oo niin. Ei mun teoksissa oikeestaan kaipailla menneisyyttä vaan mä haluisin niillä teoksilla olla kriittinen, myös sitä nostalgisuuden tiettyä paatosta vastaan. Mä ajattelen että se pelkkä muisteleminen ei riitä, että täytyy olla joku pointti, et mitä siitä muistelemisesta haluaa sanoa, joko suuremmin tai epäsuuremmin. Et tossa mielessä se I don't remember this on hyvä esimerkki koska siinä monta kertaa siinä tekstin sisällä, joka kuljettaa sitä videoteosta, käydään läpi sitä että "Mä muistan tän", mut sen jälkeen sanotaanki että "Tämä ei ole totta, tämä on vain kuvitelmaa", "Olen nähnyt tämän jossain elokuvassa, tämä ei todellisuudessa ollut näin". Ja nää valokuvat osoittaa mulle jotain, ja näistä valokuvista tulee mun muistoja. Et siinä ikään kuin kaiken aikaa ja uudestaan ja uudestaan pyörytetään se ympäri. Että näin kävi, se vaikutti tällä tavalla, mutta itse asiassa meillä ei voi olla tästä mitään varmuutta. Ja mä en muista tästä yhtään mitään, ja mä vaan kuvittelen tän, ja totuutta tapahtumankulusta ei voida saada kiinni.

Ja tavallaan sitä kautta siinä ollaan kriittisiä sellasta tiettyä, tai ihmisille tulee sellasia projekteja, et ne haluu hahmottaa, et mun äitini oli tällanen ihminen. Tai että minä olen tällainen ihminen. Ja mä jotenki haluisin että ihmiset enemmän kyseenalaistas sitä. Että ihmiset ei liian tiukkaakaan määrittelis itseään, myöskään sitä että mä olen oikeassa, heh! - - mä tiedän olevani oikeassa koska mä olen tällainen ihminen. Tavallaan siinä on kyse laajemmasta mittakaavassa sellasesta poliittisesta lähestymisestä, tai yhteiskunnallisesta lähestymisestä, että jotenki haluis että ihmiset olis suvaitsevia moneen suuntaan. Jotta ne hahmotais että ne on ne itse, tai että me ihmiset ollaan tilanteiden synnyttämiä myös. Tai että hahmotus asioista liittyy niihin tilanteisiin missä ne asiat on syntyneet.

MT: Ja se että sattuu olemaan nyt jonkinlainen ei tarkota et se oikeuttais jotain, tai että se on sattumaa että ne tilanteet ovat sellaisinaan seuranneet toisiaan ja minusta on tullut sellanen minkälainen satun olemaan tässä hetkessä.

MV: Mm, mm. Hyvinkin jostain tällaisesta on kyse.

MT: Se mun vika kysymys liittyy siihen poliittisuuteen, ja just tästä näkökulmasta. Mä nään sen kollaasin poliittisen joustavuuden ja kyvykkyyden siinä et aina se kyseenalaistaminen on läsnä, et asiat ei ole ollenkaan yhdellä tavalla. Ja siinä oli se yks juttu, ku sä kirjoitit siinä aikasemmassa postissa jotenki että kollaasi voi olla poliittinen. Mä taas aattelen et se on ehkä aina poliittinen, sen takii et siinä on aina se rinnastus ja vastakkainasettelu läsnä. Tai yritän nyt väittää, et se on siinä, voihan sen kieltääkin. Ja sit toisaalta ajattelen ehkä sen syntyhistorian takia, et se on syntyny sellaisissa olosuh-

2 Kollaasista Marja Viitahuhdan kanssa

teissa, jossa kyse on ollut just sen viestien kyseenalaistamisesta, vaikkakin se sit aika nopeesti otettiin markkinavoiimien, tuotteiden markkinoinnissa työkaluks. Kollaasin estetiikka. Mut et siitä huolimatta se säilyis aina siellä poliittisena.

MV: Ehkä voi jotenki väittää että jotta me voisimme toimia kapitalistisen järjestelmän osasina niin tulee olla jotenkin joustava mutta tehokas. Pystyä näkemään ja markkinoimaan itsensä eheänä. Että mä olen tällainen ihminen ja mulla on nää taidot. Ja myös sellasena erotteluna että mä en ole tätä. Jotta voi toimia työmarkkinoilla. Toimia sen tietyn näkyvyyden ja menestymisen tarpeen vaateiden alla. Mut sit tavallaan siihen kuvaan ei sovi se epävarmuus tai erilaisten asioiden kokeileminen tai uudelleen valitseminen, tai sellanen tietty inhimillisyyden toinen puoli, joka on sellasta hakevampaa ja hapuilevampaa. Ja sit mä taas jotenki itse oon ajatellu että se on välttämätöntä jotta voi löytää jotain mielekästä että on sellasia vaiheita, erityisesti jotenki taiteilijalle. Ja toisaalta ehkä myös tutkijalle. Että voi löytää itsensä tilanteesta, jotka on epämukavia ja vaikkapa tylsiä, tai joissa ei oo varma siitä mitä hakee. Et jotenki voi niinku itse yllättyä. - - Tuntuu et mä keksin ideoita taideteoksista kun on joku sellanen joka vie pois sellasesta arkirutiineista, tai sellasesta tehokkaasta ja suorittavasta arjesta.

MT: Mua kiinnostaa poliittisissa teoksissa enemmän sellaset jotka avautuu hitaasti ja sen henkilökohtasen oivalluksen kautta niistä voi tulla poliittisia. Et se kollaasin poliittisuus on siinä mielessä pinnan alla ehkä.

MV: Toi on kyl musta oleellinen pointti, tai mä huomaan et mun oma mieltymys on vähän samankaltainen. Vaikka kyl mä nautin tietystä, vaikka dokumenttielokuvan katsomisesta, tai myös suoraan poliittisista motiiveista tehdystä teoksista, ja jotenki ajattelen et se on tosi hienoa että taiteen keinoin voidaan pyrkiä vaikuttamaan yhteiskuntaan niinku suoremmin. Mutta tavallaan taiteena se ei useinkaan oo se mikä mua kiinnostaa. Mä ajattelen että siinä ois enemmän taiteellista arvoa. Tää on ehkä vähän niinku paha väittämä. Mut se vaan et tavallaan se aihe tai syy tai motiivi siihen taideteokseen on niin selvä et se usein vaikuttaa niin et se kerrontatapa on sit aika konventionaalinen.

MT: Koska se viesti halutaan sellaisenaan läpi. - - Mulla oli itse asiassa maanantaina seminaari just siellä Myymälä2:ssa, ja siellä puhuttiin aika paljon arkistosta – ei pelkästään muistinkäsittely kollaasin kautta vaan myös arkistointi ja luokittelu on läsnä siellä. Ja siin tuli puhetta siitä just et miks se on siel niinku niin läsnä. Et on paljon sellasia taiteilijoita jotka tekee selvästi poliittista taidetta ja ne käyttää sellasta, vaikka jotain poliittisia arkistoja siinä, ja sit toi mun visuaalisuus ei vastaa sellasta tietynlaista arkisto-poliittista taide-hommeliä. Ja sit sitä alettiin miettiä siinä et minkä takii niin, ja mun yks vastaus on ehkä se et sen ei tarvii olla niin suoraa, koska mul on ehkä vähän vaikeuksii sen kanssa, mistä tossa just muotoilit. Et just ne jotka on niin täysin ja suoraan poliittisia, poliittista taidetta. Niin siit jää sit havaitsematta niitä muita tasoja. Tai sit sinne ei oo rakennettukaan niitä. Tai niit ei tuu katsoneeks ku se huutaa sen poliittisuutensa ensimmäisenä sille katsojalle.

MV: - - Mut siis ajatus siitä että pyrkiä vaikuttamaan johonkin tilanteeseen, eli vaikka jonkin valtion sisäisiin asioihin, tai johonki konfliktiin tai pyrkiä vaikuttaman jonki tietyn ihmisryhmän oikeuksiin. Tai, tai pyrkiä ikään kuin vaikuttamaan ihmiseen. Siihen inhimilliseen hahmotukseen, siihen, miten me hahmotetaan niinku ihmisyyttä ylipäätään. Siitä varmaan on niinku kyse. Jos miettii mitä se poliittisuus on. Poliittisuus mä ajattelen et on sit sitä, että pyrkii vaikuttamaan johonkin. Johonkin asiaan. Kyl mä koen et mäkin teoksillani pyrin jollain tavalla aina välillä ainakin vaikuttamaan tiettyyn inhimillisen havainnon tai kokemisen maailmaan.

2 Kollaasista Marja Viitahuhdan kanssa

MT: Joo, mä oon samaa mieltä, ja mä oon yrittäny miettii mitä se voi olla, se ei liian suora poliittinen taide, tai poliittinen ilmiö siinä taiteessa, ja ehkä suoraan sen yksilöön vaikuttamisen kautta se voi olla mahdollisesti helpompi, tai jotenki saavutettavissa. Mut nääkin on kauheita yleistyksiä -

MV: Tää helposti muuttu kauheen mustavalkoseksi, mitä vaikka on oikeistolainen hahmotus, ja mitä on vasemmistolainen hahmotus. Tai mitkä ne ikinään onkaan ne vastavoimat tai kolikon puolet, joita ajetaan vastakkain. - -

MT: Liittyen tähän arkistointiin, siellä seminaarissa huomautettiin, ja ehkä kritisoitiinkin, et ei voi suoraan tietää, mitä tää tyyppi, tekijä siis, ajaa takaa. Kun taas aika usein näyttelyissä, tai jossain biennaalissa niitten poliittisten teosten kanssa tiedetään et tässä on takana joku poliittinen taiteilija tai taiteilijaryhmä. Ni jo ennen niitä teoksia tiedetään mikä se on se voima, mikä ajaa niitä. - - se on aika tyyppillistä.

Ja sit joku siel sano et toisaalta siinä arkistollisessa käsittelyssä vois ehkä toimia metaforana luonnontieteilijä, tällainen joka kerää asioita maailmasta, tietämättään vielä, mitä niistä tulee. Tai monet kasvitieteilijät vaan kerää ja kerää ja kerää, ja sit vasta ku on kerännyt tarpeeks ni voi alkaa hahmottaa, et mitä sieltä tulee. Ja siinä mä jäin miettii sitä, että onhan seki poliittinen teko, koska se motivaatio on ymmärtäminen. Se lähtee siitä hämmennyksestä, jonka on kohdannu maailmassa, ja olkoon se sitten sen oman taiteellisen toiminnan kautta, sitä haluaa alkaa ymmärtää. Purkaa hämmennystä.

MV: Itse asiassa mun puoliso vastikään hahmotteli sitä et filosofian puolella on ikään kuin kaks tällasta perinnettä, perinteistä tapaa ajatella sitä et mistä filosofia syntyy. Ja toinen on se että filosofia syntyy ihmetyksestä, ihmettelystä. Toinen hahmotus on että se syntyy taistelusta. Tavallaan ehkä vois ajatella että taiteen kohdalla tää ihan sama pätee. Että niinku ihmetyksestä, eli asioiden havainnoista ja niiden äärellä vaikuttamisesta. Tai et se syntyy jonkunlaisesta agendasta, että on joku päämäärä, mitä varten se taide on. Minkä takia voidaan osoittaa että tää on tärkeää, tätä tulisi miettiä. Ja sit mä jotenki haluisin nähdä et nää ei oo, tai että taiteessa näitä pystytään yhdistämään, että samassa teoksessa voi olla nää puolet. Tai että musta kiinnostava taideteos on semmonen joka pystyy säilyttämään, silloinkin kun sillä on joku agenda, sen tietyn ihmetyksen.

- - Mulle henkilökohtasella tasolla tässä on kyse olemassaolon kysymyksen ihmettelystä. Siitä, että miksi olemme olemassa. Miksi olemme vaikkapa omasta kuolevaisuudestamme tietoisia olennoita. Ikään kuin heitettyinä tälle maapallolle. Ei voi olla kuin aavistus siitä, että koska avaruus on ääretön – tavallaan kyse on tosi sellasista isoista kysymyksistä, että olemmeko yksin maailmankaikkeudessa, ja miksi yksilöt kokevat olevansa uniikkeja ja miksi se uniikki, yksilöllinen elämä sit aikanaan päättyy. Mikä on se ihmisen paikka, ja inhimillisen olemisen tarkoitus. Ja tietysti eri uskonnot vastaa tähän omalla tavallaan. Ja maailmankatsomukset ja elämäkatsomukset vastaa tähän omilla tavoillaan. Mut et se on yksi niistä epävarmuutta aiheuttavista asioista, toi kuolevaisuuden kysymys.

MT: No ehdottomasti.

MV: Ja että tavallaan se herättää niitä lisäkysymyksiä, että mitä on inhimillisyys ja ihmisyyys. Ja vaikka vanhemmuus ja mitä on lapsuus, mitä on vanhuus ja niin edelleen. Mitä on toimiminen yhteiskunnassa. Ja se tavallaan sitä kautta syntyy se ihmetys, mitä voi lähestyä taiteen keinoin. Ja mä ajattelen et se vaikka mitä kuolevaisuus tai kuolema tarkoittaa, koska siihen voi vastata eri tavoin mutta emme voi olla varmoja siitä, mitä se tarkoittaa. Onko sielu ja ruumis yhteenliittyneitä vai erillisiä. Ni jotenki tää on se perustava epävarmuus. Sen takia siitä ei voida sanoa mitään, sitä totuutta ei ole siitä kysymyksestä. Se on niinku se syy, miks mä aattelen, et koska tää on itselleni oleellinen kysymys sen oman taiteellisen työn takana.

2 Kollaasista Marja Viitahuhdan kanssa

MT: Se kuolevaisuus?

MV: Niin, niin, tai yks niistä. Ni ehkä sit ajattelen että jollekin toiselle se taiteellisen työskentelyn taustakysymys voi olla toinen. Vaikkapa oikeudenmukaisuus, tai sit se voi olla kauneuden tavoittelu, niinku esteettinen kokemus.

MT: Tai sit ne kaikki kysymykset on osina, ja taiteilijasta riippuen ne tulee ilmi eri suhteessa. Jännä et sä sanoit ton – mä luin just sellasta artikkelikokoelmaa ku feministinen filosofia ja siinä just se yks, yhden kirjoittajan yks väittämä oli just et sanotaan et filosofia alkaa ihmetyksestä, mut et hän väittää et se ehkä enemmän alkaa huolesta. Joka tietyl lailla liittyy tähän. Nytku mä, mmmmm, edelleen tulkitsen, niin et se liittyy just siihen kuolevaisuuden dilemmaan. Et täällä me ollaan, ja asiat ei – asiat ei ehkä oo niin hyvin kuin ne vois olla, miten ne vois olla paremmin. Nyt kun me täällä ollaan ja kohta kuollaan pois.

MV: Niin. Tässä mielessä se ihmetyks ja taistelu tavallaan liittyy toisiinsa. Tavallaan. Tai kamppailu.

OIKEALLA

Niina Lehtonen-Braun:

Ta ett glass mjölk (2012)

Lähde: Mother Said 2013

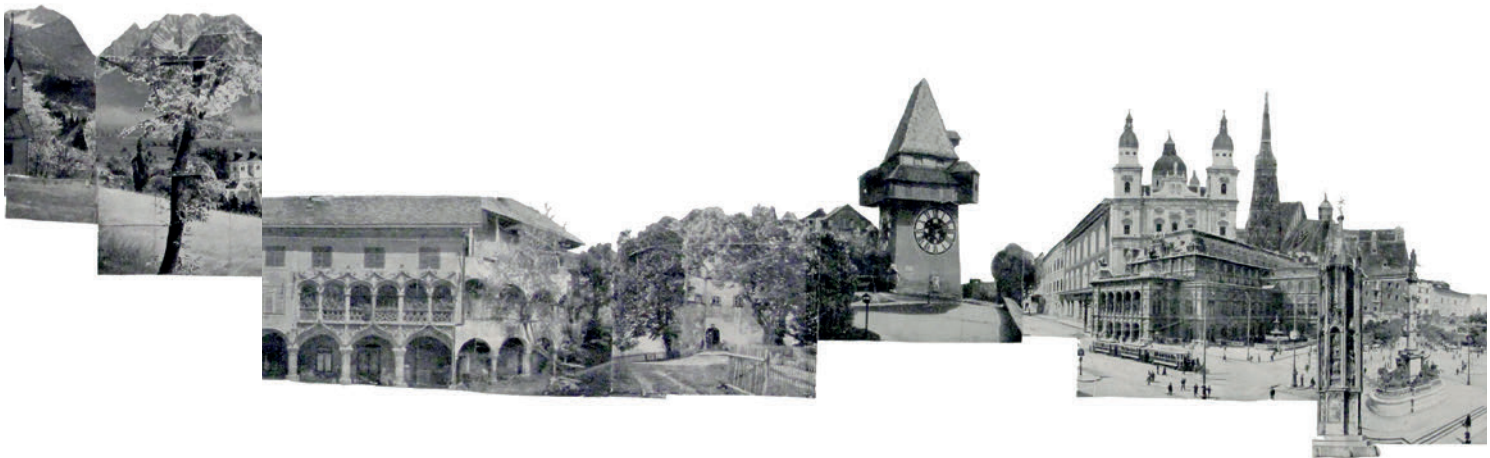
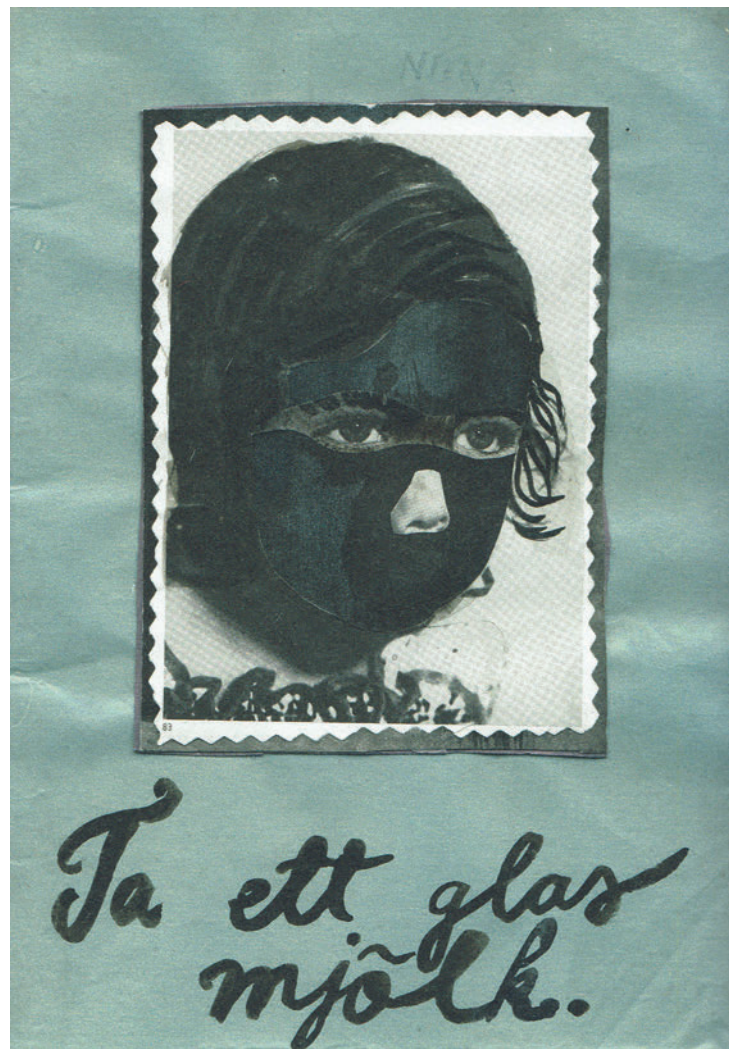
PAINETTU TAITEILIJAN LUVALLA

ALLA

Marja Viitahuhta: *Unser Österreich, ykcityiskohtia* (2012)

Lähde: Marja Viitahuhta

PAINETTU TAITEILIJAN LUVALLA

**KUVATAIDE-
AKATEMIA**

✕ TAIDEYLIOPISTO